

OBSAH / CONTENTS

Daniela Džuganová: Čo sa deje v slovenskom knihovníctve... / *What is Happening in Slovak Librarianship...* /3

ČLÁNKY / MAIN ARTICLES

Lucia Lichnerová: O Katedre knižničnej a informačnej vedy na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave (od histórie až po súčasnosť) / *Department of Library and Information Science at the Faculty of Philosophy of Comenius University in Bratislava (from History to the Present Times)* /5

Slavka Pitoňáková: Mediamatika a kultúrne dedičstvo / *Mediamatics and Cultural Heritage* /9

Boris Procházka: Manažment a ekonomická efektívnosť : kľúčové ekonomické rozhodnutia v Ústrednej ekonomickej knižnici / *Management and Economic Efficiency : Key Economic Decisions at the Central Economic Library* /12

Juraj Noge – Eliška Klimentová: DAWINCI v CVTI SR – príbeh migrácie knižničného informačného systému / *DAWINCI at Slovak Centre of Scientific and Technical Information – a Story of Migration of a Library Information System* /16

Predstavujeme nových členov SAK / Introducing New SLA Members

Ľubica Grebečiová: Knižnica Fakulty telesnej výchovy a športu Univerzity Komenského / *The Library of The Faculty of Physical Education and Sports, Comenius University Bratislava* /20

Zo života nečlenských knižníc / From the Life of Non-member Libraries

Mária Schürgerová: Akademická knižnica Vysokej školy bezpečnostného manažérstva v Košiciach / *The Academic Library of the University of Security Management in Košice* /23

Naša anketa: Pohľad na profesiu knihovníka / Our Survey: A Look on the Library

Profession Martina Mocinecová: Tri veci, ktoré si ľudia o mediamatike neuvedomujú / *Three Things People Don't Realize about Mediamatics* /25

INFORMÁCIE / INFORMATION

Týždeň slovenských knižníc (22. – 28. 3. 2010) / The Week of the Slovak Libraries (22. – 28. 3. 2010)

Mária Žitňanská – Michal Sliacky – Mária Vajgelová: Elektronické informačné zdroje – Váš partner na večer alebo Večer s EIZ v CVTI SR / *Electronic Information Sources – Your Partner for the Evening or The Night with EIS in CVTI SR* /27

Darina Kráľová: Vyhodnotenie Týždňa slovenských knižníc vo verejných knižniciach Trnavského samosprávneho kraja / Evaluation of the Week of the Slovak Libraries in Public Libraries of Trnava Self-governing Region /29

Peter Kuzma: Vidieť srdcom, nie očami... (Na margo podujatia uskutočneného s finančnou podporou v rámci programu Partnerstvo) / To See by Heart Not by Eyes... (Discussing the Event Prepared with the Financial Support of the Programme Partnership) /32

Marcela Kubovová: Noc s Andersenom v Turčianskej knižnici v Martine / A Night with Andersen in the Turčianska Library in Martin /34

Martina Trégerová: Ako sme „hľadali“ logo našej Univerzitnej knižnice... / How We Were Looking for our University Library Logo... /36

Martinská literárna jar / Martin Literary Spring

Ivana Poláková: Jubilejný 10. ročník Martinskej literárnej jari / The 10th Anniversary Martin Literary Spring Festival /37

Milan Šišmiš: O jednej škole / About One School /39

Anna Šourková: Deň Antona Augustína Baníka / The Anton Augustín Baník Day /41

Iné podujatia a aktivity / Other Events and Activities

Ľudmila Čelková: Európou medzi riadkami / Through Europa Between Lines /43

Simona Ďurdíková: Tri oriešky pre Uličianskeho / Three nuts for Uličiansky /44

Eva Cíferská: Najkrajšie knihy Slovenska 2009 a ceny udelené v súťaži Najkrajšie knihy Slovenska 2009 / Slovakia's Most Beautiful Books 2009 and Award Prizes of the Competition Slovakia's Most Beautiful Books 2009 /46

Poznáme naše knihovnicke periodiká? / Do We Know Our Library Journals?

Nadežda Mičáková: Krstilo sa abecedou... (Nový časopis Podduklianskej knižnice vo Svidníku) / We Have Celebrate with an Alphabet... (A New Journal of Podduklianska Library in Svidník) /48

ZAHRANIČNÁ SPOLUPRÁCA / INTERNATIONAL COOPERATION

Henrieta Gábrišová: Online Computer Library Center (OCLC) sa predstavila v Bratislave / The OCLC Has Been Presented in Bratislava /50

Eva Macková: Stratégia EBLIDA na roky 2010 – 2013 / EBLIDA Strategy 2010 – 2013 /53

Katarína Vyšná: Viedenská deklarácia / Vienna Declaretion /56

PERSONÁLIE / PERSONALITIES

Ivana Poláková: Jubilantka Anna Kucianová / The Jubilee of Anna Kucianová /57

K. F.: pripomíname si... / Commemorating /59

Čo sa deje v slovenskom knihovníctve...

...túto otázku som si položila po niekoľkotýždňovom cestovaní naprieč Slovenskom a Českom ako účastníčka odborných konferencií a seminárov, ktoré sa konali v mesiacoch máj a jún.

Problematiku elektronických informačných zdrojov a ich profesionálne využitie vo vede, výskume, vzdelávaní a podnikaní som si vychutnala na konferencii INFORUM v Prahe. Ojedinelá akcia svojho druhu v celej strednej a východnej Európe ma len utvrdila v presvedčení, že napriek pretrvávaniu rozdielov medzi akademickou a verejnou sférou našich knižníc, lastovičky sem tam predsa len zaštevocú. Svedčia o tom napr. aktivity 90-ročnej Univerzitnej knižnice v Bratislave. Alebo sa všetko zmení príchodom nových absolventov našich ďalších dvoch vysokých škôl, ktorých študijný profil predstavujeme?

Knižničné služby, používateľské potreby a meniaci sa ekonomická realita. Pod týmto názvom sa konal ďalší z ročníkov medzinárodného seminára CASLIN. Keďže mám ku caslinovským seminárom veľmi vrúcny vzťah (žeby pozostatok nostalgie jednej z caslinovských knižníc, ktorej ešte ostal KIS ALEPH?), prekvapila ma téma. Mala ukázať, ako knižnice u nás, ale i vo svete reagujú na výzvy tohto zložitého ekonomického a politického obdobia. Na jednej strane všetky knižnice by mali mať nezaštupiteľnú úlohu v uspokojovaní praktických potrieb používateľov. Od poskytovania informácií cez poskytovanie kurzov až po poskytovanie priestorov. Knižnice a ich zamestnanci si začali uvedomovať, že ich návštevníci už nie sú len čitatelia, ale používatelia a služby knižníc už nie sú len o výpožičkách kníh a časopisov, alebo o prístupe k elektronickým informačným zdrojom či všade prítomnému internetu. Obdobie dramatických ekonomických zmien tento fakt ešte viac zviditeľňuje: akademické knižnice rozdávať svoje karty v celoživotnom vzdelávaní, vedecké a špeciálne knižnice vyťahujú svoje esá pragmaticky zameraným používateľom, ktorí hľadajú nové zamestnania a kvalifikácie. S najvyššími kartami hrajú verejné knižnice. Obce a mestá sa na nich obracajú ako na poskytovateľov služieb pre meniacu sa heterogénnu spoločnosť (bezdomovci, prisťahovalci, turisti, dočasní rezidenti, národnostné a náboženské skupiny). Nové zdroje, nové technológie, noví používatelia a ekonomický zverák. Taká je realita. Tradičné akvárium v rámci seminára CASLIN nestihlo zodpovedať, či a ako reagujú naše knižnice na túto výzvu. Ja osobne som však mala dobrý pocit z poznania, že odpoveď poznám. Ukrytá je v konkrétnych príkladoch verejných knižníc, z ktorých nepatrná časť je prezentovaná aj na stránkach tohto čísla Bulletinu. K nim však určite patria aj aktivity CVTI SR a ďalších knižníc.

Do tretice som bola pozvaná na 7. valné zhromaždenie Svazu knihovníkov a informačných pracovníkov ČR (SKIP), kde som naozaj knihovnícky povyrástla na dvoch odborných konferenciách: konferencii *Digitalizace, aneb Konec oslích uší* a konferencii *Knihovny a rock'n'roll / Knihovny – média – komunikace*. Aktuálne, trefné, presvedčivé. Kolegovia sa vyhrali s témami a pozvali zaujímavých prednášateľov. A veru, prednášateľka z Vranova nad Topľou zabodovala (a tu som sa opäť utvrdila, že už

nám chýba len ten prepracovaný marketing na naše vlastné prezentovanie sa). Možno však aj také hľadanie toho správneho „loga“ (ako sa o to pokúšala Univerzitná knižnica Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici) je už súčasťou marketingovej stratégie. Čerešničkou na torte bolo samotné valné zhromaždenie SKIP. Ako vážny hosť som ostražito sledovala, pozorne počúvala a premieňala si na našu slovenskú realitu všetky strategické plány, ktoré si českí kolegovia na najbližšie štyri roky zadefinovali. Ale o tom nabudúce...

*PhDr. Daniela Džuganová, predsedníčka SAK
Daniela.Dzuganova@upjs.sk*

O Katedre knižničnej a informačnej vedy na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave (od histórie až po súčasnosť)

/ Department of Library and Information Science at the Faculty of Philosophy of Comenius University in Bratislava (from History to the Present Times)

*Mgr. Lucia Lichnerová, PhD., Filozofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave
lichnerova@fphil.uniba.sk*

Abstract: *History of library science study at Comenius University is presented. The first step was establishment of a lectorate of library science at the Faculty of Philosophy in 1923. Further step was introducing library science as a field of study in 1951. Ten years later, in 1961 an independent department of library science was established. Till 2002, the department was the only one of the kind in Slovakia. Development of the department was also reflected in changes of the name. At present, the department offers Bachelor's Degree, Master's Degree and Postgraduate Doctoral Degree study. Focus and content of individual study programs is described.*

Keywords: *library and information science; librarians – university study; Comenius University in Bratislava*

Kľúčové slová: *knižničná a informačná veda; knihovníci – výučba vysokoškolská; Univerzita Komenského v Bratislave*

Kniha, informácia, knižnica. Elektronická kniha, rukopis, stará tlač. Informačné technológie, literatúra, digitalizácia. Na prvý pohľad možno protichodné pojmy. Spája ich vysokoškolské štúdium na Katedre knižničnej a informačnej vedy, ktoré dokazuje, že majú predsa len veľa spoločného.

Katedra knižničnej a informačnej vedy je jednou z 31 katedier pôsobiacich na pôde Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Pohľad do jej histórie nasvedčuje tvrdeniu, že ide o katedru s bohatou históriou, nielen čo sa týka počtu absolventov a zvučných mien spájajúcich sa s jej činnosťou, ale aj zamerania, ktoré sa tu postupne formovalo. Počas takmer 60-tich rokov jej pôsobenia (od akademického roku 1951/1952) prešla katedra viacerými zmenami a mala potenciál dokázať, že zaslúžene patrí medzi katedry Univerzity Komenského. O zmysle jej vzniku svedčia už aj samotné nerezignujúce snahy jej zakladateľov. Prvým príspevkom k jej etablovaní bolo úsilie vytvoriť na Filozofickej fakulte UK lektorát knihovníctva. Táto snaha bola zavŕšená v roku 1923. Prvým lektorom knihovníctva na obdobie 9 rokov (1923 – 1931) sa tak stal dr. Jan Emler a neskôr Marie Ludmila Černá. Hoci v tomto

zmysle ešte nemôžeme hovoriť o regulárnom vysokoškolskom štúdiu, vznik lektorátu znamenal pre súčasnú katedru mnoho. Bol de facto potvrdením existencie záujmu o knihovníctvo ako študijný odbor. S pokusom založiť vysokoškolské štúdium knihovníctva sa stretávame v roku 1950/1951, kedy sa podarilo zorganizovať jednosemestrový knihovnícky kurz v letnom semestri. Prodekan prof. Andrej Mráz a podpredseda Zväzu slovenských knihovníkov dr. Ján Čaplovič sa zaslúžili o následné otvorenie dvojročného štúdia knihovníctva na Filozofickej fakulte (od októbra 1951). Puncom skutočného vysokoškolského štúdia sa odbor môže pýšiť od akademického roku 1951/1952, keď bolo štúdium knihovníctva otvorené na Katedre slovenčiny a o rok neskôr založená spoločná Katedra knihovedy a novinárstva. Niekoľko rokov spolupôsobenia oboch vysokoškolských odborov na jednej katedre sa zavŕšilo v roku 1961. V tom čase bola otvorená prvá samostatná Katedra knihovníctva, ktorej vedúcim sa stal doc. Štefan Pasiar. Od tohto času až po súčasnosť fungovala a funguje katedra už len ako samostatná organizačná jednotka Filozofickej fakulty Univerzity Komenského.

Vývoj, smerovanie a interdisciplinarita odboru vyústili do viacerých zmien názvu katedry. Už po šiestich rokoch od založenia bola v roku 1967 premenovaná na Katedru knihovedy a vedeckých informácií. V roku 1991 sa jej názov zmenil na Katedru knihovníctva a vedeckých informácií a od roku 1999 na Katedru knižničnej a informačnej vedy. Zmeny v pomenovaní katedry neboli bezpredmetné, práve naopak. Vyplývali z vývoja odboru a sú zásluhou všetkých pracovníkov katedry a výsledkom ich snahy čo najvýstižnejšie pomenovať katedru podľa jej zamerania. Okrem transformácie obsahu a názvu variovali počas existencie katedry aj formy a dĺžka štúdia, učebné programy a špecializačné zamerania.

Do roku 2002/2003 sa katedra mohla pýšiť svojou jedinečnosťou čo do katedier s rovnakým zameraním na Slovensku. Po tomto roku na Slovensku vznikli postupne ďalšie dve katedry (v Žiline a v Prešove). Hoci ide o katedry s podobným zameraním štúdia, Katedra knižničnej a informačnej vedy na Filozofickej fakulte UK v Bratislave disponuje viacerými špecifikami. Jej jedinečnosť spočíva v ponúkaných študijných programoch, ako aj v stupňoch štúdia. V súčasnosti (2010) ponúka katedra jednodoborové štúdium. Je možné študovať bakalársky (3 roky), magisterský (2 roky) a doktorský stupeň štúdia (4 roky).

V rámci **bakalárskeho stupňa** majú študenti možnosť orientovať sa na jeden z existujúcich študijných programov:

- *informačné štúdiá*
- *dejiny knižnej kultúry*
- *literárna komunikácia a knižnice.*

Študenti si študijný program bakalárskeho stupňa volia v rámci prihlášky na štúdium v študijnom odbore 3.2.4 *knižnično-informačné štúdiá*. Kontrastnosť študijných programov nasvedčuje skutočnosti, že súčasní mladí ľudia radi pracujú s počítačom, ale majú evidentne vzťah aj k literatúre a histórii. Ponúkané študijné programy preto logicky a prirodzene sledujú líniu týchto záujmov a ich potenciálnu izoláciu eliminujú alternatívou výberu voliteľných predmetov zo všetkých troch študijných programov bakalárskeho stupňa v kontexte s preferenciami študenta.

Študijný program *informačné štúdiá* patrí podľa doterajšej štatistiky medzi programy s najvyšším počtom študentov. Jeho cieľom je pripraviť študentov na ovládanie informačných technológií súvisiacich s knižnično-informačnými procesmi, na vyhľadávanie informácií, analýzu informačných zdrojov, ich spracovanie a sprostredkovanie používateľom. Absolvent tohto študijného programu má teoretické znalosti a praktické zručnosti v oblasti manažmentu informácií, organizácie poznania a informačnej analýzy. Vie samostatne vykonávať odbornú informačnú činnosť spočívajúcu vo vyhľadávaní informácií, ich hodnotení, analýze, spracovaní a v tvorbe a prezentácii informačných produktov.

Študenti študujúci program *dejiny knižnej kultúry* sa v rámci štúdia špecializujú predovšetkým na zvládnutie teoreticko-metodologických princípov výskumu dejín knižnej kultúry v zmysle záujmu zachovania, ochrany a prezentácie nášho kultúrneho dedičstva. Osvojujú si základné teoretické poznatky z oblasti dejín knihy, knižníc, kníhtlačiarstva, vydavateľstva, knižnej distribúcie, čítania a recepcie textu. Praktické zručnosti získavajú z oblasti spracovania historických knižných fondov, ich ochrany a prostredníctvom bádateľských prvovýskumov v rozličných oblastiach dejín knižnej kultúry. Potreba interdisciplinárneho štúdia je saturovaná ponukou výberových predmetov iných katedier (Katedry archívnictva a pomocných vied historických, Katedry maďarského jazyka a literatúry, Katedry klasickej a semitskej filológie atď.). Jazykový potenciál potrebný pre historicky orientovaný výskum je zabezpečovaný prostredníctvom ponúkaných predmetov latinčiny, nemčiny a maďarčiny.

Študijný program *literárna komunikácia a knižnice* je platformou pre záujemcov o čítanie, literatúru a ich úlohu v spoločnosti, kultúre a vzdelávaní. Program je orientovaný na štúdium teoretických a metodologických aspektov čítania, čitateľskej a rodinnej gramotnosti, bibliopedagogiky a literárnej komunikácie. Študenti získavajú poznatky o edičných procesoch, čitateľských a informačných potrebách a vedia ich aplikovať v práci s používateľmi a čitateľmi, osobitne pri práci s kategóriou detí a mládeže. Cieľom programu je zároveň naučiť študentov realizovať programy na podporu čítania a rodinnej gramotnosti, ako aj sledovať zahraničné trendy v tomto kontexte, súvisiace s existujúcimi projektmi na podporu čitateľskej gramotnosti.

Štúdium na **magisterskom stupni** akreditované pod názvom *informačné štúdiá* je zostavené ako logické pokračovanie prakticky orientovaného bakalárskeho štúdia. Jeho zámerom je pripraviť študentov na zvládnutie teoretickej základne knižnično-informačnej vedy v oblasti sociálnej komunikácie, knižnej kultúry, informačných technológií, ochrany dokumentov, bibliografie, odbornej dokumentácie a dokumentológie, organizácie poznania, informačnej analýzy a informačného manažmentu. Študenti tohto stupňa ovládajú zákonitosti v oblasti tvorby informačných fondov, analyticko-syntetického spracovania dokumentov, tvorby a využívania informačných jazykov, informačného prieskumu a navigovania v informačných zdrojoch, manažmentu informačných inštitúcií a informačných a mediálnych služieb, tvorby a manažmentu informačných a knižnično-informačných systémov a informačnej výchovy. Aj s pomocou informačných technológií vedia tieto poznatky aplikovať v praxi. Vzhľadom na ich teoreticko-praktický potenciál dokážu kriticky analyzovať koncepty, metódy a princípy

študijného odboru s cieľom zdokonaľovania metodológie informačnej činnosti. Študenti ovládajú štandardy knižničnej a informačnej vedy, sú schopní aplikovať ich v praxi a majú prehľad o najnovších poznatkoch odboru, ktoré vedia kriticky zhodnotiť, čo vedie k získaniu dispozície na metodické usmerňovanie knižnično-informačnej činnosti.

Tretím stupňom štúdia na katedre je **doktorandské štúdium** v študijnom programe *knižničná a informačná veda*, ktoré je možné absolvovať dennou (4 roky) aj externou (5 rokov) formou. Profilácia absolventa je koncentrovaná na zvládnutie vedeckých metód a formuláciu vedeckých problémov výskumu v rozličných oblastiach knižničnej a informačnej vedy a na tvorivú prezentáciu výskumných výsledkov. Študenti tohto programu sa výskumom zameriavajú na progresívne a žiaduce témy, čím výrazne prispievajú k vývoju odboru knižničná a informačná veda, k vývoju nových nástrojov a metód informačnej činnosti a k doplneniu absentujúceho poznania v odbore.

V súčasnosti je aktuálny stav na katedre 11 pedagógov a 10 interných a 20 externých doktorandov. Pedagógovia sa okrem pedagogickej činnosti aktívne venujú aj výskumnej činnosti, prezentovanej na domácich či zahraničných konferenciách, v publikačnej činnosti a vo výstupoch z výskumných úloh. Aktívne zasväcujú doktorandov do nových tém odboru, akými sú najmä dejiny knižného obchodu, vydavateľská politika, digitalizácia, informačná ekológia, kredibilita webových sídiel a publikačné správanie. Svoje výskumné výsledky manifestuje katedra aj prostredníctvom edičnej činnosti – vydávaním zborníka *Knižničná a informačná veda*. Všetci členovia katedry boli a sú riešiteľmi už ukončených a aj aktuálnych vedeckých grantových výskumov VEGA a KEGA, zameraných najmä na problematiku čítania, informačnej ekológie, rekvalifikáciu knižničných a informačných profesionálov pre informačnú spoločnosť, informačné správanie, web 2.0, organizáciu poznania atď.

Počas pôsobenia katedry ukončilo štúdium okolo 1200 absolventov a viac ako 30 vedeckých ašpirantov. Zo štatistík vyplýva, že v poslednom čase sa o štúdium na katedre uchádzajú najmä absolventi Školy knihovníckych a informačných štúdií, ale aj iných stredných škôl (odborných, či gymnázií) a jedinci z praxe (z knižníc, múzeí a galérií). Perspektíva uplatnenia absolventov sa realizuje v diapazóne knižníc, múzeí, galérií, archívov cez vydavateľstvá až po výskumné ústavy, dokumentačné strediská a firemné informačné oddelenia.

Vďaka Katedre knižničnej a informačnej vedy FiF UK a najmä nadšencom stojacim pri jej vzniku a vývoji dnes máme na Slovensku vysokoškolské štúdium knihovníctva už viac ako polstoročie. Na katedre sa každoročne vzdelávajú budúce generácie špecialistov v široko koncipovanej panoráme knižničnej a informačnej vedy od historických bádateľov v dejinách knižnej kultúry cez projektantov programov na podporu čítania až po expertov pre manažovanie komunikačných tokov a zvládnutie informačnej explózie.

Mediamatika a kultúrne dedičstvo

/ *Mediamatics and Cultural Heritage*

PhDr. Slavka Pitoňáková, Fakulta prírodných vied Žilinskej univerzity v Žiline
slavka.pitonakova@fpv.uniza.sk

Abstract: Department of Mediamatics and Cultural Heritage of the Faculty of Natural Science of the University in Žilina is introduced. It was established in 2002. Study program (offered in forms of Bachelor's Degree, Master's Degree and Postgraduate Doctoral Degree) includes information studies, medial studies, visual studies, information management and information marketing. Detailed information on focus of the study is presented as well as working possibilities.

Keywords: library and information science; mediamatics; librarians – university study; University of Žilina

Kľúčové slová: knižničná a informačná veda; mediamatika; knihovníci – výučba vysokoškolská; Žilinská univerzita v Žiline

Katedra mediamatiky a kultúrneho dedičstva (KMKD) Fakulty prírodných vied Žilinskej univerzity v Žiline je na Slovensku jedinou katedrou, ktorá záujemcom o štúdium ponúka interdisciplinárny a zároveň komplexný pohľad na problematiku knižníc, komunikácie, nových médií a kultúrneho dedičstva. Študijný program **mediamatika a kultúrne dedičstvo (odbor knižnično-informačné štúdiá)** je unikátnym programom, ktorý netradičnou formou spája humanitné a technické aspekty komunikácie v modernej spoločnosti. V zahraničí sa podobné programy označujú ako „Information studies“ alebo „New media studies“ a medzi študentmi sú veľmi populárne. Mediamatika a kultúrne dedičstvo sa profiluje ako atraktívny, humanitne orientovaný študijný program zameraný na dve kľúčové oblasti: mediamatiku a dokumentáciu kultúrneho dedičstva. Štúdium ponúka pestrú paletu rôzne zameraných predmetov a študenti sa môžu profilovať v štyroch základných oblastiach:

- **Informačné štúdiá** (teória a prax komunikácie, knižničné a informačné štúdiá, organizácia poznania, informačné systémy).
- **Mediálne štúdiá** (tradičné médiá, e-médiá, audiovizuálna tvorba, mediálny ateliér, kreatívna tvorba textu, informačná politika).
- **Vizuálne štúdiá** (vizuálna kultúra, vizuálna komunikácia, grafické editory, fotografia).
- **Manažment a marketing informácií** (manažment, znalostný a informačný manažment, riadenie ľudských zdrojov, public relations, reklama).

Originálnou oblasťou štúdia na Katedre mediamatiky a kultúrneho dedičstva je kultúrne dedičstvo. Ide o jedinečné zameranie v rámci študijného programu mediamatika a kultúrne dedičstvo orientované na prípravu profesionálov v oblasti popularizácie a ochrany národného kultúrneho dedičstva. K vysokej kvalite štúdia prispievajú aj odborníci zo Slovenskej národnej knižnice, ktorí študentov vyučujú priamo v jej priestoroch.

Ponuka predmetov v oblasti štúdia kultúrneho dedičstva je veľmi rozsiahla. Študenti

sa zameriavajú na skúmanie a spracúvanie historických knižničných fondov, ako aj na princípy tvorby a uplatňovania informačnej politiky v spoločnosti. V rámci štúdia absolujú rôzne predmety z oblasti dejín kultúry a umenia, literatúry, ochrany a digitalizácie kultúrneho dedičstva, latinčiny, ale aj knižničnej a informačnej vedy, bibliometrie a ďalších kľúčových aktivít.

*Mgr. Katarína Valčová, PhD.,
z Katedry mediamatiky a dokumentácie kultúrneho dedičstva
pri preberaní menovacieho
dekrétu.*

Foto: Mgr. Peter Horváth

aktívnu tvorbu mediálnych obsahov, integráciu elektronických a tradičných vyučovacích a učebných procesov. Okrem toho podporuje precvičovanie technických vedomostí a zručností pre prácu s médiami. Nové technológie zvyšujú aj nároky na pedagógov, ktorí sa musia neustále zdokonaľovať, aby mohli byť študentom nápomocní pri praktickej tvorbe a spracovaní príspevkov. Spolupráca s televíziou má smerovať k propagácii vedeckých a vzdelávacích aktivít odboru mediamatika a kultúrne dedičstvo, popularizácii výsledkov vedy a výskumu, prezentácii kultúrneho dedičstva.

Študenti tohto odboru získavajú ocenenia na celoslovenských súťažiach (Sárova Bystrica, fotografické súťaže, grafická súťaž, ŠVOČ). Praktické skúsenosti získavajú v regionálnych médiách a Slovenskej národnej knižnici v Martine, kde sa uskutočňuje výučba niektorých voliteľných predmetov. Katedra spolupracuje s Národným osvetovým centrom a s Globe University – Minnesota School of Business v USA, kde študenti môžu absolvovať časť výučby.

Medzinárodná spolupráca Fakulty prírodných vied Žilinskej univerzity s univerzitami v rôznych častiach sveta umožňuje študentom absolvovať časť štúdia v zahraničí (Grécko, Švédsko, USA a ďalšie krajiny). Študenti KMKD tvoria raz za semester

fakultný časopis *KONTAKT*, v ktorom môžu prezentovať svoje žurnalistické, grafické a fotografické umenie. Každoročne sa zúčastňujú fakultného kola študentskej vedeckej, odbornej a umeleckej činnosti v sekcii Humanitné a sociálne vedy a viacerí získali ocenenia aj v medzinárodných kolách. Zimný semester je pravidelne ukončený špeciálnym eventom MEDart organizovaným študentmi KMKD. Letný semester je zavŕšený podujatím Dni mediamatiky, počas ktorého je prezentovaná umelecká tvorba študentov (vernissáž, festival filmov...).

Záujemcovia na Katedre mediamatiky a kultúrneho dedičstva FPV ŽU môžu študovať vo všetkých troch stupňoch vysokoškolského štúdia (bakalárske, magisterské a doktorandské štúdium).

Absolvent študijného programu mediamatika a dokumentácia kultúrneho dedičstva disponuje informačnou, mediálnou, vizuálnou gramotnosťou a znalosťami z oblasti manažmentu i marketingu. Uplatní sa vo verejnej a štátnej správe, v komerčnej sfére, v treťom sektore, v oblasti e-médií alebo môže samostatne podnikáť ako špecialista na prácu s informáciami, komunikáciu, reklamu a tvorbu www prezentácií. Široké portfólio teoretických znalostí a praktických zručností mu umožňuje flexibilne sa prispôbiť aktuálnym podmienkam pracovného trhu.

Od uchádzača o štúdium sa požaduje stredoškolské vzdelanie ukončené maturitnou skúškou a úspešné vykonanie prijímacích skúšok. Obsahom prijímacieho pohovoru je test zo znalostí informačných a komunikačných technológií, test na overenie spôsobilosti absolvovať bakalársky študijný program, test zo slovenského jazyka a literatúry a neslovanského jazyka. Od uchádzača o magisterské štúdium sa požaduje doklad o absolvovaní bakalárskeho štúdia v rovnakom alebo príbuznom študijnom odbore ukončeného štátnou skúškou a tvorivý prístup k riešeniu problémov. Pri celkovom hodnotení študenta sa prihliada na predchádzajúcu študijné výsledky (platí pre absolventov Mediamatiky a kultúrneho dedičstva), mimoškolské aktivity v oblasti kľúčových aktivít v oblasti mediamatiky a kultúrneho dedičstva, účasť a umiestnenie v ŠVOČ a ďalšie relevantné úspechy a ocenenia. Záujemca o doktorandské štúdium musí preukázať predpoklady pre samostatnú vedeckovýskumnú činnosť a dobrú orientáciu vo zvolenom odbore štúdia. Témy doktorandských prác sa orientujú predovšetkým na problematiku kultúrneho dedičstva.

Viac informácií nájdete na www stránke: mediamatika.sk.

Spetrením štúdia sú interaktívne vernissáže.

Foto: PaedDr. Silvia Antolová

Manažment a ekonomická efektívnosť : kľúčové ekonomické rozhodnutia v Ústrednej ekonomickej knižnici*

/ Management and Economic Efficiency : Key Economic Decisions at the Central Economic Library

Ing. Boris Procházka, Bratislava

Abstract: *Central Economic Library in Bratislava was established in 1959 as a specialized state research library. Conception of workflow development aimed at reaching higher economic efficiency is presented. The elements of this process are: cumulation of the function of the state research library with the function of the academic library of the Economic University, cumulation of the function of the national information centre for economics and economy with the coordination centre for new library buildings; establishment of 3 subsidiaries and building detached collections in 8 public libraries; automation of library workflow; research activities.*

Keywords: *Central Economic Library in Bratislava; economic libraries – management; economic efficiency of library workflow*

Kľúčové slová: *Ústredná ekonomická knižnica v Bratislave; knižnice ekonomické – riadenie; ekonomická efektívnosť činnosti knižníc*

V kultúrnych inštitúciách, a teda aj v knižniciach zväčša nie sú na čele ekonómovia. Preto tiež vo svojich koncepčných predstavách a projektoch často neprihliadajú dostatočne na ekonomické aspekty a nerozmyšľajú dôsledne o vplyvoch svojich riešení na hospodársku činnosť im zverených organizácií. To som dlhé roky pozoroval, keď ma ministerstvá kultúry, školstva, či vedy a techniky privolávali ako experta ku kontrolám a hospodárskym revíziám v rôznych typoch knižníc.

Ekonomika vždy patrila do náplne práce vedúcich pracovníkov v hociktorej oblasti či odvetví. Platilo to rovnako v minulosti (pred rokom 1989), keď štát veľkoryso dotoval kultúrne inštitúcie, ako aj dnes, keď na nás doľahla svetová kríza a keď nám štátny rozpočet výrazne obmedzuje služby a aktivity v oblasti vedy, školstva a kultúry.

Ekonomický dosah spojenia funkcie Ústrednej ekonomickej knižnice s funkciou vysokoškolskej – akademickej knižnice a celoštátneho informačného centra

Keď roku 1959 vznikla Ústredná ekonomická knižnica a ja som sa stal jej riaditeľom, žiadali odo mňa spracovať koncepciu tejto inštitúcie. Argumentoval som, že v knižniciach vždy prevažnú väčšinu návštevníkov a čitateľov tvorili študenti. Keďže vtedajšia Vysoká škola ekonomická – VŠE (dnes Ekonomická univerzita v Bratislave) nemala

---

* Úvodná poznámka redakcie: Týmto príspevkom chceme pripomenúť nedávne 50. výročie vzniku Ústrednej ekonomickej knižnice (dnes Slovenská ekonomická knižnica Ekonomickej univerzity v Bratislave). Autorom príspevku je prvý riaditeľ tejto knižnice, ktorý v tom istom roku oslávil významné životné jubileum. Rozhovor s ním prinesieme v nasledujúcom čísle nášho bulletinu.

ústrednú knižnicu, navrhol som spojiť do jedného právneho subjektu štátnu vedeckú knižnicu s funkciou vysokoškolskej-akademickej knižnice VŠE. Štátne vedecké knižnice boli vtedy v rezorte kultúry a knižnice vysokých škôl v rezorte školstva. Obidva rezorty s navrhovaným spojením týchto funkcií súhlasili. Došlo tak k veľkým úsporám pracovníkov, priestorov, techniky a najmä financií oproti situácii, keby boli vtedy vznikli ustanovizne dve. Tak isto pri nákupe informačných zdrojov do knižničných fondov by bolo bývalo došlo k množstvám multiplicít, čo by situáciu predražovalo. Neskôr sa k Ústrednej ekonomickej knižnici pripojila aj funkcia celoštátneho informačného centra pre ekonómiu a ekonomiku. Vláda rozhodla situovať toto centrum na Slovensko, pretože v Prahe už fungovalo ÚVTI – Ústředí vědeckých a technických informací. Ministerstvo vedy a techniky prijalo argumentáciu, že ekonómia a ekonomika sú rovnako spoločensky dôležité ako veda a technika a že teda treba na tej istej organizačno-hierarchickej úrovni vybudovať aj centrum ekonomické. Oficiálna dovtedajšia skratka celoštátnej informačnej sústavy – VTI sa tak rozšírila na VTEI, kde sme my zodpovedali za to „E“.

Pokiaľ ide o finančné úspory, vyplývajúce zo spojenia funkcií štátnej vedeckej knižnice a vysokoškolskej knižnice v Ústrednej ekonomickej knižnici, oprieme sa o zmluvu medzi knižnicou a Vysokou školou ekonomickou, kde sa dohodla takáto del'ba práce, funkcií, finančnej a vecnej starostlivosti: VŠE poskytne pre našu činnosť priestory a nábytkové zariadenie a zaplatí elektrinu, vykurovanie a vodu. ÚEK poskytne pracovníkov, služby, technické vybavenie, knižničné a informačné fondy. Náš príspevok vysokej škole sa dá finančne vyjadriť takto: ročný rozpočet ÚEK v rokoch 1959 – 1969 bol v priemere 6 mil. Kčs (spolu za 11 rokov 66 mil. Kčs), v rokoch 1970 – 1981 priemerné 15 mil. Kčs. Po roku 1978 dosahoval až 17 mil. Kčs. Rátame teda 12-krát 15 mil. Kčs. Dovedna teda Vysoká škola ekonomická získala od nás služby v hodnote 246 mil. Kčs (dnes by sme to v korunách rátali desaťnásobne), pretože sa o zabezpečenie knižnično-informačných služieb starať nemusela. Táto dohoda sa každoročne kontrolovala pri prerokovaní plánu na ďalší rok a pri hodnotení roku uplynulého. Prorektor VŠE pre vedu a techniku bol členom nášho poradného orgánu, ja som bol členom vedeckej rady VŠE a mal som okrem toho spojenie s alma mater aj prostredníctvom svojich prednášok z ekonomiky a riadenia hospodárskych podnikov a ekonomických informácií.

Národné koordinačné centrum

Keď sme plne rozvinuli knižničné, bibliografické a infromatické služby vo všetkých troch našich zameraniach a naše pracoviská boli roztrúsené na viacerých miestach v Bratislave i mimo nej, začali sme sa zaujímať o vybudovanie vlastnej novostavby. Prijali sme ponuky od ministerstiev kultúry a školstva, ako aj od celoštátneho ministerstva vedy a techniky vytvoriť špecializované pracovisko pre architektúru, stavby a ekonomickú problematiku knižníc a informačných stredísk. Tak bola Ústredná ekonomická knižnica r. 1972 poverená vybudovať Národné koordinačné centrum s pôsobnosťou pre celé Československo.

Národné koordinačné centrum (NKC) malo 10 pracovníkov (2 architekti, 2 stavební inžinieri, 2 ekonómovia, 2 knižnično-infromatickí odborníci a 2 pomocné sily). Ich tvo-

rivé aktivity sa zaradili medzi naše štyri vedeckovýskumné aktivity v rámci rezortného plánu výskumu ministerstva kultúry. Ročne NKC realizovalo 10 – 15 menších aj väčších akcií (stavby, prestavby, analýzy modernizácie knižníc a informačných stredísk rôznych veľkostí aj typov na Slovensku i v Čechách). Na základe výskumu sme spracovali projekty experimentu pre stavby okresných knižníc. Prvá experimentálna stavba sa realizovala v Čadci v rokoch 1978 – 1983 (v celkovej hodnote vyše 26 mil. Kčs). Po vyhodnotení tohto experimentu sa ako takzvaný opakovaný projekt mali podľa tohto vzoru stavať ďalšie okresné knižnice. Ak máme rámcovo hodnotiť finančnú stránku činnosti NKC, vynakladalo sa na jeho činnosť ročne približne pol milióna korún. Na druhej strane, ak zrátame hodnotu aktivít, ktoré vytvorilo, dosahovala ročne výšku okolo 600 tis. korún.

Pobočky Ústrednej ekonomickej knižnice v Banskej Bystrici a v Košiciach

Rast ekonomiky a vzdelanosti, ako aj našich služieb si vyžiadali vytvorenie detašovaných pobočiek pre Stredoslovenský a Východoslovenský kraj a rovnomernejšie rozloženie siete našich služieb. Pobočky boli umiestnené do budov VŠE: novovzniknutej Fakulty cestovného ruchu v Banskej Bystrici a Fakulty podnikovej ekonomiky v Košiciach. Knižničný a informačný fond sme umiestnili v ich priestoroch (dali k dispozícii miestnosti pre požičovňu, študovňu, pracovne a sklady). VŠE financovala aj vykurovanie, elektrinu, údržbu a opravy. My sme zabezpečili pracovníkov a služby. Fondy sa centrálné spracúvali v Bratislave a v bibliografických a infromatických výstupoch (najprv tlačených a neskôr aj počítačových) sa využívali spoločne s ďalšími fondmi Ústrednej ekonomickej knižnice. Ekonomický efekt spočíval v jednorazovom spracúvaní a mnohonásobnom využívaní.

Pobočka Ústrednej ekonomickej knižnice vo Virte

Značný počet záujemcov o postgraduálne štúdium ekonómie a štúdium popri zamestnaní (čo bolo špecifikom Vysokej školy ekonomickej, kde vysoko prevažovali počty diaľkarov) viedol k zriadeniu ďalšej pobočky ÚEK vo Virte pri Komárne (vedľa kúpeľov Patince). Tam bol k dispozícii barokový zámok (aj vrt s liečivou teplou vodou, ktorou sa vykurovali domy v obci, ako aj rozsiahle skleníky na pestovanie zeleniny v miestnom jednotnom roľníckom družstve). VŠE zrenovovala zámok a v areáli postavila dvojpodlažnú budovu na ubytovanie poslucháčov aj s posluchárňami. Naša pobočka mala požičovňu, študovňu, pracovňu a sklad, bola umiestnená v zámku. Študijný fond povinnej a odporúčanej literatúry sa každý rok obmieňal podľa toho, aké študijné zameranie sa vo Virte vytváralo, a podľa počtu poslucháčov. Počet exemplárov sa tam zaraďoval podľa kľúča 1 exemplár na 3 študentov (orientácia fondu sa stanovovala v dohode nášho metodika s vedúcimi príslušných katedier VŠE). Okrem toho boli v študovni k dispozícii základné všeobecné a ekonomické encyklopédie, odborné aj jazykové slovníky. A samozrejme aj všetky tlačené bibliografické a infromatické výstupy ÚEK. Poslucháči teda nemuseli nikam cestovať, všetky študijné podklady mali pri ruke.

Naše služby pre 8 konzultačných stredísk

Ak na VŠE študovalo v určitom ročníku a študijnom smere viac ako 10 poslucháčov diaľkového štúdia popri zamestnaní, vtedy vycestoval na prednášky učiteľ za nimi. Ak bolo poslucháčov menej ako desať, pricestovali do Bratislavy. Ústredná ekonomická knižnica na to reagovala vytvorením 8 pobočných študijných fondov, detašovaných do okresných knižníc (konzultačné strediská VŠE založila v Nitre, Žiline, Poprade, Hornom Smokovci, Zvolene, Prešove, Košiciach a Humennom). Ekonomický efekt sme dosiahli tým, že sme uzavreli zmluvu s riaditeľmi okresných knižníc v uvedených mestách. Zmluvne sme sa zaviazali dodať povinnú a odporúčanú literatúru pre štúdium tých odborov, ktoré sa v danom konzultačnom stredisku vyučovali. Počet exemplárov sa rátať rovnako v pomere 1 exemplár na 3 študentov. Okrem tohto fondu sme okresným knižniciam dodali ekonomické encyklopédie, odborné a jazykové slovníky. Okresné knižnice si výkony z požičiavania tejto literatúry zarátúvali do svojich výkonnov. Vedenia okresných knižníc tomu boli rady, pretože sa tak stretali s množstvom študujúcich v podnikoch (často na rôznych vedúcich miestach); tí pomáhali vo svojom okolí rozširovať informácie o činnosti okresných knižníc, často knižniciam tiež pomáhali pri rôznych rokovaniach o priestorovej či finančnej situácii. Pre nás bola situácia výhodná tým, že sme tam nemuseli umiestňovať svojich pracovníkov. Spravodlivú distribúciu exemplárov učebníc a skript vykonávali vedúci konzultačných centier – pracovníci VŠE. Literatúru rozdeľovali podľa toho, koľko poslucháčov bývalo v oblasti pôsobenia daného konzultačného strediska.

Jediné spracovanie a mnohonásobné využitie literatúry (len tri dni od príjmu kniha v rukách čitateľa)

Na spracovanie prírastkov sme vytvorili komplexnú pracovnú linku (podporenú pre vzájomnú kontrolu pracovníkov na linke nomogramom). Ročný prírastok našej knižnice tvoril okolo 40 tis. knižničných jednotiek. Z každého titulu došlej publikácie sa skopíroval titulný list a jeho rub, a ďalej obsah s názvami kapitol aj podkapitol, čo dostatočne charakterizuje vecný obsah publikácie. Skopírované strany slúžili potom na katalogizáciu diela a jeho dokumentačné a bibliografické spracovanie. Samotná kniha sa tak do troch dní od vstupu do ÚEK mohla dostať do rúk čitateľa. Po celkovom spracovaní sa kópie poskytli krajským pobočkám v Banskej Bystrici a Košiciach. Takto mali naše pobočky úplný prehľad o publikáciách nachádzajúcich sa vo fonde ÚEK. Takto sme do jediného systému zlúčili celú katalogizáciu (mennú a vecnú), dokumentačné spracovanie podľa Medzinárodného desatinného triedenia (MDT), na rozvoji ktorého sme sa taktiež výskumne podieľali (v rámci Medzinárodnej federácie pre dokumentáciu – FID – sme spolupracovali na rozvoji terminológie) a budovanie dokumentačných kartoték, tvorbu bibliografií (tematických, personálnych, geografických), a napokon aj vydávanie periodík (BEL – Bibliografie ekonomickej literatúry a od r. 1968 aj počítačovo spracúvaného EKO-Indexu). Ekonomický efekt tohto systému bol veľký. Spočíval v krátkom čase dodania knihy čitateľovi, v plnej informovanosti o našom fonde nielen v centrále, ale aj v krajských pobočkách, ďalších mimobratislavských pracoviskách služieb a napokon aj v celej odbornej verejnosti v Československu i v zahraničných knižniciach a informačných strediskách ekonomického zame-

rania. Celý tento systém spracovania na jednej linke prevzali od nás aj ústredné ekonomické knižnice v Rakúsku a vo Fínsku.

Výskum na pomoc efektívnosti

V snahe dosahovať vysokú ekonomickú aj pracovnú výkonnosť museli sme si vytvoriť predstih vedeckovýskumnou činnosťou. Ústredná ekonomická knižnica bola zaradená do rezortného plánu výskumu ministerstva kultúry, a to 4 témami (úlohami): Automatizácia a jej aplikácia v činnostiach ÚEK (prof. Ing. Štefan Kimlička, CSc.); Príprava novostavieb a modernizácie knižníc a informačných centier – NKC (doc. Ing. arch., akad. arch. Ivan Gürtler, CSc., a PhDr. Vlasta Kalinová); Nové ekonomické pojmy, ich terminológia a zaradenie v MDT (PhDr. Eleonóra Hornáčková) a Racionalizácia práce v knižniciach a informačných centrách (Ing. Boris Procházka).

DAWINCI v CVTI SR – príbeh migrácie knižničného informačného systému

/ DAWINCI at Slovak Centre of Scientific and Technical Information – a Story of Migration of a Library Information System

*Mgr. Juraj Noge – Bc. Eliška Klimentová,
Centrum vedecko-technických informácií SR, Bratislava
juraj.noge@cvtisr.sk, eliska.klimentova@cvtisr.sk*

Abstract: *Process of involuntary transition from the library information system Daimon to the system DAWINCI is presented. Separate phases of the transition are described – from specification of requirements through data migration to assembling, testing and harmonizing functionalities of the new system. In addition to particular information, valuable universal methodical and methodological information is offered.*

Keywords: *Slovak Centre of Scientific and Technical Information; library information system DAWINCI; implementation of library information system*

Kľúčové slová: *Centrum vedecko-technických informácií SR; knižnično-informačný systém (KIS) DAWINCI; implementácia KIS*

Ak chce byť v súčasnosti nejaká organizácia úspešná a progresívna, nezaobíde sa to bez využívania rôznorodých informačných systémov. Srdcom každej väčšej (na slovenské pomery) knižnice – a v prípade CVTI SR univerzálnej knižnice – je knižničný informačný systém (KIS). Transplantovať tento nenahraditeľný orgán za nový po necelých štyroch rokoch používania vyzerá byť, mierne povedané, ako nekonštruktívne. Najmä vtedy, ak je toto srdce zdravé a nejaví známky choroby. Život (i život knižnice) však niekedy prináša nečakané udalosti.

V našom prípade bol týmto starým srdcom knižničný systém Daimon, dodaný českou firmou Sefira. A tou pre nás nečakanou udalosťou bolo strategické rozhodnutie dodá-

vateľskej firmy o nasadení všetkých jej vývojárskych kapacít do iného, zaiste omnoho podnikateľsky lukratívnejšieho sektora (hádate správne – bankového).

Systém Daimon, fungujúci v CVTI SR od januára 2006, nebol zlý, aj keď mal svoje silnejšie i slabšie stránky, ako to už všeobecne pri informačných systémoch chodí. Láskavý čitateľ týchto riadkov však určite pochopí, že systém bez podpory (supportu) dodávateľa a bez perspektívy ďalšieho rozvoja je odsúdený na zánik. Logicky preto po dobrovoľnom strategickom rozhodnutí firmy Sefira bolo CVTI SR dotlačené k nedobrovoľnému strategickému rozhodnutiu. To znelo: implementovať nový KIS ako náhradu za odumierajúci systém Daimon, ktorého podpora sa mala ukončiť koncom roka 2009.

Počiatkom roku 2010, keď sme boli poverení úlohou implementovať nový KIS, bol už tento systém vybraný. Stal sa nim KIS DAWINCI od bratislavskej firmy SVOP, s. r. o. Zdalo sa, že výhodou tohto výberu, okrem lokalizácie firmy sľubujúcej pružné reakcie na naše požiadavky, bude najmä to, že dodávateľ bez zásadných výhrad súhlasil s našimi požiadavkami kladenými na systém, ako aj to, že jeho KIS DAWINCI bol už predtým nasadený vo viac ako dvadsiatke slovenských i českých knižníc, hoci väčšinou mestských alebo akademických.

Významnú úlohu pri samotnej implementácii hral ľudský faktor. Po predchádzajúcich skúsenostiach bola na tento účel riaditeľom CVTI SR vymenovaná pracovná skupina so všetkými kompetenciami, čo značne urýchlilo komunikačný, dohodovací aj rozhodovací proces medzi dodávateľom a obstarávateľom. Taktiež zloženie skupiny zostavenej z knihovníkov a informatikov sa ukázalo ako vyvážené. Ako to však v knižniciach chodí, v skupine prirodzene prevládala ženská zložka. V takomto kolektíve síce niekedy hrozí prebytok emócií či katastrofické očakávania, ale na druhej strane je veľkým pozitívom vysoké pracovné nasadenie, precíznosť a prikladanie patričnej vážnosti stanoveným úlohám a termínom.

Požiadavky na nový systém zo strany CVTI SR by sa dali charakterizovať asi takto: nech poskytuje minimálne rovnakú funkcionálnosť ako systém starý s benefitom nových funkcionalít, ktoré sú v novom systéme obsiahnuté, a rozšírením o ďalšie funkcionality, ktoré by brali do úvahy najmä potreby našich používateľov. V praxi to znamenalo spísať podrobne všetku požadovanú funkcionálnosť na dodávaný systém a zahrnúť ju do zmluvy vo forme dodatku. Táto špecifikácia bola rozdelená do viacerých častí – štandardy, migrácia dát, katalogizácia, akvizície, seriály, výpožičky, online katalóg (OPAC), používateľské prostredie, tlačové výstupy, administrácia a pod. Spočiatku sa implementácia všetkých týchto požiadaviek mnohým javila ako takmer nerealizovateľná a nevedeli si dosť dobre predstaviť, že knižnica bude so systémom DAWINCI schopná fungovať. Optimistický harmonogram prác hovoril o asi 3 mesiacoch na prechod do ostrej prevádzky, ale po skúsenostiach sme boli pripravení svoje očakávania aj operatívne korigovať.

Práce sa naplno rozbehli počiatkom roku 2010. Komunikácia s dodávateľom sa ukázala ako dobrá, len sa nám zdalo, že analytická časť implementačného procesu je trochu podcenená – neadekvátna rozsahu požiadaviek. Spočiatku sa viac času venovalo problematike migrácie dát, neskôr funkcionálnosti nového systému.

Migrácia dát z databázy Oracle starého KIS Daimon do nového systému s databázou MS SQL nebola bezproblémová. Dodávateľ Daimonu – firma Sefira – mala svoju databázu „zamknutú“ a po celý čas prevádzkovania jej systému bola oraclovská databáza pre nás „čiernou skrinkou“, do ktorej mal prístup len dodávateľ systému. Podobne sme nič nevedeli ani o jej štruktúre, bez znalosti ktorej sa dáta správne premigrovať jednoducho nedali. Hoci sme sa zaangažovania bývalého dodávateľa do spolupráce s novým dodávateľom trochu obávali, nakoniec sa „odmoknutie“ databázy i získanie popisu jej štruktúry udialo vcelku bezproblémovo. V nasledujúcich asi 4 kolách preklápania dát zo štruktúr starej databázy do štruktúr novej MS SQL databázy sa napriek niekoľkým rébusom, hlavne pri migrovaní dodaných čísel a zväzkov periodík, podarilo s vysokým percentom úspešnosti dáta premigrovať a popritom si ešte urobiť poriadok v skrytých kútoch vlastného knižničného fondu. Prejavila sa tu skúsenosť dodávateľa s činnosťami podobného druhu, ako aj veľká dávka trepezlivosti našich pracovníčok pri overovaní správnosti transformácie.

Takmer súbežne s migráciou dát prebiehali práce na kompletizácii a testovaní funkcionality nového systému. Väčšinu požadovanej funkcionality dodávaný systém DAWINCI už v sebe zahrnoval, niektoré funkcie bolo potrebné mierne prispôbiť našim požiadavkám, ďalšie bolo potrebné do systému doprogramovať. Našli sa aj funkcie, ktoré síce robili, čo sa požadovalo, ale trochu iným spôsobom, čomu sme sa museli v zopár prípadoch prispôbiť. Tento proces sa ukázal napokon ako zdĺhavejší v porovnaní s transformáciou dát. Modul OPAC-u sa napríklad musel takmer celý „prekopať“ nanovo a bol sprístupnený na testovanie až tesne pred odovzdávkou. Najväčšími úpravami prešiel pôvodný modul výpožičiek, ktorý bol postavený na pomerne odlišnej filozofii, na inom základe, kde všetko vrátane prolongácií alebo generovania registračných poplatkov funguje automaticky (hýbateľom deja je najmä používateľ), čo však knižnici typu CVTI SR spôsobovalo rôzne reštrikcie v službách používateľom. Dodávateľ napokon dorobil aj automatické odosielanie avíz o upomienkach i dostupnosti rezervovaného titulu, upravené bolo prolongovanie výpožičiek, na ktoré bola vyhotovená rezervácia a korektné nabíehanie poplatkov vrátane vynechávania dní pracovného pokoja. Postupné finalizovanie a skracovanie zoznamu restov bolo únavné pre obidve strany, ale napokon viedlo k akceptovateľnému výsledku, hoci niektoré drobnosti sa doťahujú dodnes a skrytí škriatkovia sa budú asi ešte nejaký čas objavovať. Bola to znovu preverka precíznosti testovania pracovníčok knižnice, ako aj trepezlivosti a diplomatického prístupu pri komunikácii oboch zúčastnených strán, najmä keď termíny tlačili a času nebolo veľa.

Ešte dorobenie interfejsov na externé systémy spriahnuté s KIS-om (napr. kreditný, turnikety, tlačiarne...), pripravenie a otestovanie technickej platformy – a už tu bol na prelome apríla a mája tzv. migračný víkend, počas ktorého sa vykonala ostrá migrácia KIS. Je až neuveriteľné, že všetko okolo nábehu do ostrej prevádzky prebehlo takmer hladko a výpožičné služby knižnice boli pre používateľov nedostupné prakticky iba jeden pracovný deň. Počas neho sa intenzívne za plného nasadenia ľudských kapacít na strane dodávateľa i odberateľa nasadzovaný systém otestoval a odstránili sa „ad hoc“ aj niektoré zistené nedostatky. Predpokladaný výrazne optimistický termín odovzdávkou sa posunul len o neočakávane krátke asi 4 týždne

a nevyčerpal zďaleka časovú rezervu, ktorá bola nachystaná pre „zlý“ variant implementácie.

Cieľom nasadenia nového knižničného systému DAWINCI nebolo priniesť používateľom v CVTI SR nejaký kvalitatívne významný posun v poskytovaní služieb, ale najmä vyriešiť neprijemnú situáciu, ktorá vznikla vplyvom „vyššej moci“. Dnes môžeme konštatovať, že sme to celkom úspešne zvládli, a to dokonca i s určitým prínosom pre používateľov. Napríklad až trikrát im systém umožní predĺžovanie výpožičky priamo v online katalógu, sú upozorňovaní na koniec výpožičnej lehoty a na koniec platnosti registrácie a môžu si tiež zrušiť ešte nezrealizovanú objednávku. Modul OPAC bol rozšírený o zobrazovanie zoznamu periodík a noviniek vo fonde. Do budúcnosti plánujeme rozšírenie systému o doplnky (napr. medzinárodnú výmenu, DDS, pokročilejšiu navigáciu pri vyhľadávaní, prvky Library 2.0, ako je pridanie komentára a používateľských tagov, obálky kníh...) a ďalšiu funkcionálnosť, ktorá by našim používateľom priniesla zlepšenie poskytovaného servisu a služieb, ako aj uľahčený prístup k informačným zdrojom. Systém je v tomto smere flexibilný, dodávateľ vyjadril ochotu, my sme pripravení. Treba podotknúť, že perspektíva tejto spolupráce môže byť prospešná i pre dodávateľa, pretože mu bude umožňovať osloviť s rozšíreným systémom DAWINCI aj iných klientov zo sféry väčších špecializovaných knižníc. Uvidíme, ako na tom budeme s financiami vyčlenenými na jeho ďalší rozvoj v ďalšom období. A ako odkaz pre tých, ktorých takáto tortúra čaká v budúcnosti, ešte krátky zoznam faktorov, ktoré ju podľa našich skúseností najviac pozitívne môžu ovplyvniť:

- správny výber dodávateľa aj samotného systému, pri ktorom je garantovaná možnosť jeho ďalšieho rozvoja podľa individuálnych požiadaviek,
- zostavenie vyváženého riešiteľského tímu vybaveného plnými právomocami,
- zachovanie vysokej úrovne komunikácie s dodávateľom i v rámci tímu aj v krízových situáciách, ktorým sa pri takomto projekte nedá vyhnúť,
- nepodcenenie analytických prác v prípravnej fáze projektu,
- vypracovanie časového harmonogramu prác s dostatočnou rezervou, a najmä snaha o jeho dodržanie,
- zachovanie si chladnej hlavy pri rozhodovaní v krízových fázach riešenia
- ...a našlo by sa mnoho ďalších dobrých rád 😊

A čo dodať na záver? Vari len toľko, že to známe „čo ťa nezabije, to ťa posilní“ podľa našej skúsenosti vskutku platí aj v oblasti knihovnícko-informatizačnej. O tom, že nás to „nezabilo“, je možné osobne sa presvedčiť na <http://katalog.cvtisr.sk/opac>.

Predstavujeme nových členov SAK

Knižnica Fakulty telesnej výchovy a športu Univerzity Komenského

Knižnica Fakulty telesnej výchovy a športu Univerzity Komenského (FTVŠ UK) je v zmysle zákona č. 183/2000 Z. z. o knižniciach, o doplnení zákona č. 27/1987 Z. z. o štátnej pamiatkovej starostlivosti a o zmene a doplnení zákona č. 68/1997 Z. z. o Matici slovenskej v znení neskorších predpisov súčasťou Akademickej knižnice Univerzity Komenského v Bratislave.

Prostredníctvom knižnično-informačných služieb z vlastných univerzálnych knižničných fondov a sprístupňovaním vonkajších informačných zdrojov zabezpečuje slobodný prístup k informáciám. Vzhľadom na skutočnosť, že je jediným špecializovaným pracoviskom pre oblasť telesnej výchovy a športu, má celoslovenskú pôsobnosť. Popri informačnom zabezpečovaní služieb študentom, učiteľom, interným a externým doktorandom, pracovníkom Univerzity Komenského i širokej verejnosti vykonáva osobitné celoakademické úlohy, predovšetkým pri akvizícii kníh, časopisov a elektronických informačných zdrojov, ako i pri zabezpečovaní podmienok na spracovanie evidencie publikačnej činnosti, ktorej databáza je verejne prístupná na webe. Poslanie a úlohy knižnice bližšie špecifikuje Štatút a organizačný poriadok knižnice z januára 2010.

História knižnice FTVŠ UK sa začala písať spolu s históriou Fakulty telesnej výchovy a športu v roku 1960. Umiestnená bola v univerzitných priestoroch na Ul. Viliama Paulinyho Tótha č. 1 v Bratislave. Základný fond knižnice tvorili delimitované knižničné jednotky (ďalej k. j.) zo zrušenej knižnice Vysokej školy pedagogickej v Bratislave. Bolo to okolo 5 tis. k. j. odbornej spoločenskovednej a inej literatúry. Od vzniku knižnice sa literatúra začala požičiavať, v prvých rokoch absenčne, následne od roku 1966 a to po otvorení študovne, ktorá mala 10 miest aj prezenčne. Nešpecifická literatúra bola z fondu knižnice presunutá do iných inštitúcií a fond knižnice sa začal špecializovať. Ročný prírastok v tých rokoch bol od 2 tis. do 3 tis. kn.j., ktoré sa centrálné evidovali a spracúvali. Následne boli distribuované do čiastkových knižníc na katedrách a pracoviskách fakulty, ktoré boli vtedy roztrúsené na rôznych miestach v Bratislave, a tak mali čiastkové knižnice svoje opodstatnenie. V roku 1969 sa fakulta presťahovala do vysokoškolského internátu Lafranconi, kde knižnica získala nové, vyhovujúcejšie priestory. Proces sťahovania, prestavby knižničných priestorov a zmeny v organizácii pracovnej činnosti vyústil v roku 1972 do druhej etapy budovania informačného strediska na FTVŠ UK. Vypracovanie organizačného a knižničného poriadku prinieslo rozšírenie a skvalitnenie služieb, zlepšenie ochrany knižničného fondu a vymedzenie práv i povinností medzi knižnicou a čitateľmi.

V roku 1975 sa začala tretia etapa budovania informačného strediska z podnetu rektora Univerzity Komenského. Kolégium rektora sa zaoberalo stavom informačných služieb na UK a schválilo osnovu prestavby knižníc na študijné a informačné strediská. Kolégium rektora vybralo dve fakulty, ktoré už vtedy spĺňali podmienky prestavby, a to Lekársku fakultu UK a Fakultu telesnej výchovy a športu UK. Bolo to ocenenie dlhoročnej snahy vedenia fakulty a pracovníkov knižnice vybudovať na FTVŠ UK študijné a informačné stredisko. Realizačný projekt prestavby obsahoval vecnú a časovú prestavbu pracovných činností, personálne obsadenie v súvislosti s rozšírením služieb v informačnej oblasti so zavedením mechanizácie a automatizácie, zabezpečenie materiálnych podmienok na vybudovanie knihovníckej a informačnej činnosti na fakultách Univerzity Komenského. Projekt bol v tom čase moderný a pokrokový, no chýbali finančné prostriedky na jeho realizáciu. Napriek tomu bol projekt pre naše študijné a informačné stredisko prínosom, zaviedli sa nové formy knihovníckych a informačných služieb a posunul činnosť na úroveň, ktorá v tom čase a za daných podmienok plne vyhovovala potrebám fakulty. Od roku 1985 nám bol zmenený názov na Ústrednú knižnicu a študijné a informačné stredisko FTVŠ UK. Knižnica mala dva základné útvary: oddelenie knižnice a informačné oddelenie s personálnym obsadením 8 pracovníkov, všetci mali knihovnícke vzdelanie. Oddelenie knižnice zabezpečovalo budovanie a spracovanie informačných fondov a ich požičiavanie, informačné oddelenie zabezpečovalo bibliograficko-dokumentačnú činnosť a s tým súvisiace služby.

Po roku 1989, po tzv. nežnej revolúcii, ktorá priniesla zmeny v politickom a spoločenskom usporiadaní krajiny, sa začali zmeny i v knižnici. Redukcia pracovných síl vari ako prvú zasiahla knižnicu a jej pracovníkov, kedy sa postupne z 8 pracovných síl stav zredukoval na 5 pracovníkov a tento stav pretrvával až do roku 2009. V roku 1991 sa zmenil názov na Knižnicu FTVŠ UK a v tomto roku sme prešli na počítačové spracovanie knižničného fondu. Používala sa počítačová sieť SPORTNET a programový podsystém CDS/ISIS 2.33. Postupne sa začali budovať databázy: KKF – spracovanie knižničného fondu, FTVS – analytické spracovanie článkov z domácich a zahraničných časopisov z oblasti telesnej výchovy a športu a EviPub – databáza publikačnej činnosti; používal sa programový podsystém CDS/ISIS 2.33, neskôr to bol softvér na báze FOXu.

V roku 1997 urobilo vedenie UK analýzu stavu knižníc na jednotlivých fakultách a rozhodlo sa vybudovať Virtuálnu knižnicu UK, ktorá by zabezpečovala prístup k externým informačným zdrojom, k online katalógom jednotlivých fakultných knižníc a k online katalógu publikačnej činnosti učiteľov a zamestnancov UK.

Na rozhraní rokov 1998 – 1999 bol zakúpený integrovaný knižnično-informačný systém VTLS/VIRTUA od spoločnosti VTLS z USA. Jeho súčasťou bola akvizícia, katalogizácia, seriály a výpožičná služba. Od roku 1999 prebehli postupne v etapách školenia niektorých pracovníkov fakultných knižníc UK a následne začali knižnice spracovávať svoj knižničný fond, prípadne prebehla konverzia dát z fakultných online katalógov. V roku 1999 bola sprístupnená na internete časť online katalógu UK.

V roku 2001 – 2002 začala naša knižnica so spracovaním publikačnej činnosti v systéme VTLS/VIRTUA a knižničného fondu. Tieto roky boli pre nás náročné nielen z dôvodu zavádzania nového systému, ale aj z dôvodu kompletného sťahovania

knižnice. Časom sa ukázalo, že pôvodné priestory, v ktorých sa knižnica nachádzala, sú nevyhovujúce najmä z dôvodu bezprostrednej blízkosti plavárne a sauny. Knižničný fond sa vo vlhkom prostredí začal znehodnocovať, taktiež hlučná prevádzka plavárne rušila čitateľov v študovni. Z prízemia budovy sa knižnica presťahovala na druhé poschodie. Tento proces bol časovo i fyzicky náročný, no bol pre knižnicu prospešný.

V roku 2004 bola rektorom Univerzity Komenského oficiálne zriadená Akademická knižnica UK, ktorú tvoria akademické knižnice jednotlivých fakúlt. V súčasnom období pracuje v našej knižnici 6 pracovníkov.

Organizačná štruktúra: Výpožičné oddelenie; Katalogizačné oddelenie; Časopisecké a dokumentačné oddelenie; Akvizičné oddelenie.

Materiálne a priestorové vybavenie knižnice: V knižnici je 10 počítačov s pripojením na internet, z toho 4 sú v študovni k dispozícii používateľom. Každá pracovníčka knižnice má na výkon svojej práce počítač. V knižnici sa nachádzajú 2 študovne, v ktorých je 17 študijných a čitateľských miest, v budúcnosti plánujeme tieto priestory rozšíriť.

Knižničný a informačný fond: Proces budovania knižničného a informačného fondu je determinovaný profiláciou a obsahovým zameraním štúdia, povinnou literatúrou je zastúpený každý predmet. Fond knižnice tvorí 41 191 knižničných jednotiek. V roku 2009 sme mali ročný prírastok 854 titulov literatúry, nadobudnutej kúpou, výmenou, darom alebo náhradami za iné, čitateľmi stratené dokumenty. Dochádzajúcich periodík v roku 2009 bolo 95 titulov, z toho 64 zahraničných. Získané boli kúpou, darom alebo výmenou.

Používatelia a výpožičky: V roku 2009 mala knižnica 1 830 registrovaných používateľov a poskytla 30 580 výpožičiek.

*Mgr. Ľubica Grebečiová,
Knižnica Fakulty telesnej výchovy a športu Univerzity Komenského v Bratislave
grebeciova@ftvs.uniba.sk*

Zo života nečlenských knižníc

Akademická knižnica Vysokej školy bezpečnostného manažérstva v Košiciach

Vznik Vysokej školy bezpečnostného manažérstva v Košiciach (ďalej len VŠBM) ako samostatného právneho subjektu priviedol vedenie vysokej školy k vytvoreniu projektu vlastnej academickej knižnice, ktorej zriaďovateľom je samotná vysoká škola.

V zmysle platnej legislatívy Akademická knižnica Vysokej školy bezpečnostného manažérstva v Košiciach (ďalej len AK VŠBM) – <http://www.vsbm.sk/kniznica.html>, toho času so sídlom na Štefánikovej ulici č. 32 v Košiciach, sa v roku 2009 stala členom veľkej rodiny knihovníkov na Slovensku a zaradila sa do Zoznamu knižníc Slovenskej republiky vedeného v zmysle § 22 zákona č. 183/2000 Z. z. o knižniciach, o doplnení zákona SNR č. 27/1987 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti a o zmene a doplnení zákona č. 68/1997 Z.z. o Matici slovenskej v znení neskorších predpisov.

Základným poslaním knižnice je zabezpečiť slobodný prístup používateľom našej akademickej knižnice k poznatkom a informáciám šíreným na všetkých druhoch nosičov.

AK VŠBM v Košiciach poskytuje knižnično-informačné služby pedagogickým, vedeckým a odborným zamestnancom vysokej školy, poslucháčom všetkých foriem štúdia i ostatnej verejnosti a zároveň vytvára podmienky pre napĺňanie zásady všeobecného prístupu občanov k informáciám a dokumentom podľa svojich personálnych a materiálnych možností. Prvoradou úlohou AK VŠBM po jej založení bolo vybavenie knižničného fondu špecializovanou študijnou literatúrou so zameraním na študijné programy vysokej školy. Evidencia knižničného fondu našej AK VŠBM sa riadi knižničným zákonom č. 183/2000 Z. z. a vyhláškou Ministerstva kultúry SR č. 421/2003 o spôsobe vedenia odbornej evidencie, vyradovaní a revízii knižničného fondu v knižniciach.

Súčasný stav AK VŠBM

V súčasnosti knižnica registruje 3 016 používateľov. Používatelia AK VŠBM majú k dispozícii 3 odborné oddelenia:

1. knižnično-informačné oddelenie (pozri obr. č. 1 a obr. č. 2),

obr. č. 1

obr. č. 2

2. špeciálna študovňa,

3. internetová študovňa.

Informačnú a vzdelávaciu funkciu plní knižnica poskytovaním absenčných a prezenčných výpožičiek, spracovávaním informácií šírených prostredníctvom internetu, adresných informácií a reprografických služieb.

Cieľom AK VŠBM je zabezpečenie a dopĺňovanie knižničného fondu aktuálnou študijnou literatúrou pre študentov VŠBM v Košiciach a zároveň vedeckou literatúrou pre pedagógov v klasickej aj elektronickej podobe. Medzi študentskou verejnosťou je čoraz väčší záujem o knižnično-informačné služby, špeciálne služby a internetové služby.

Pozitívnym javom je vzrastajúca tendencia využívania elektronických informačných zdrojov a informačných technológií vôbec. Nasvedčuje tomu fakt, že stúpa záujem nielen študentov, ale i používateľov akademickej knižnice vôbec o internetové služby v špeciálnej **internetovej študovni** AK VŠBM, ktorá bola v rámci skvalitnenia poskytovaných služieb a zásluhou progresívneho prístupu Vedenia VŠBM vybudovaná a daná do prevádzky dňa 22. februára 2008 (obr. č. 3 – foto z internetovej študovne – na začiatku). Práve táto študovňa od začiatku svojho pôsobenia prešla radikálnou zmenou – presťahovala sa do nových priestorov s novým vybavením IKT (obr. č. 4 – študovňa dnes).

obr. č. 3

obr. č. 4

Osobitnú kapitolu tvorí aj **špeciálna študovňa**. Nachádza sa v nej špeciálny knižný fond záverečných a kvalifikačných prác – absolventov I., II. a III. stupňa vysokoškolského štúdia a katalógy týchto záverečných prác. Špeciálny fond obsahuje aj práce študentov odbornej školskej činnosti spolu s katalógmi ŠVOČ. Priestory špeciálnej študovne tiež prešli rekonštrukciou, ktorá prispela k skvalitneniu poskytovaných služieb a k vytvoreniu príjemného prostredia. (obr. č. 5 – študovňa na začiatku vzniku; obr. č. 6 – študovňa v súčasnosti).

obr. č. 5

obr. č. 6

Akademická knižnica Vysokej školy bezpečnostného manažérstva v Košiciach je pracovisko, ktoré zabezpečuje systematické budovanie knižničného fondu. Knižničný fond, v súčasnosti v počte 25 441 k. j. tvorí predovšetkým študijná literatúra vydávaná v súlade s akreditovanými študijnými programami, profilujúca odborná literatúra a špecializovaná literatúra s bezpečnostnou problematikou. Okrem kníh sú používateľom k dispozícii aj odborné periodiká.

V rámci svojej špecializácie AK VŠBM :

1. získava, spracováva a uchováva fondy domácich a zahraničných dokumentov,
2. poskytuje v plnom rozsahu základné a špeciálne knižnično-informačné služby,
3. buduje integrovaný knižnično-informačný systém, ktorý zabezpečuje spracovanie a prístup k informáciám a fondom, ktorými knižnica disponuje.

Nezastupiteľnú úlohu v rozvoji knižnice má vedenie vysokej školy, ktoré svojimi aktivitami prispieva k formovaniu a upevňovaniu kultúrnej vzdelanosti všetkých používateľov akademickej knižnice.

*Ing. Mária Schürgerová, Akademická knižnica VŠBM v Košiciach
maria.schurgerova@vsbm.sk*

Kontakt:

Akademická knižnica VŠBM v Košiciach, Štefánikova 32 040 01 Košice
www.kniznica@vsbm.sk, tel.: 055/ 720 56 18 (19)

Naša anketa: Pohľad na profesiu knihovníka

Tri veci, ktoré si ľudia o mediamatike neuvedomujú

Mediamatika je knižnično-informačný odbor, ktorý sa nečakane obohatil, keď sa spojil s odborom dokumentácia kultúrneho dedičstva. Ak my sme boli viac informační, dokumentaristi zastávali knižničnú polovicu. Toto spojenie vnieslo rovnováhu do prístupu k informáciám, doplnilo pevné základy na jednej strane a víziu do budúcnosti na strane druhej. Staronový odbor mediamatika a kultúrne dedičstvo je pre mňa odborom, ktorý spája prácu s informáciami a médiami a postupne sa dostáva do povedomia ľudí. Sú tu ale aj veci, ktoré sa o mediamatike vedia málo alebo sa prehliadajú.

Mediamatika je humanitný odbor a ako taký je orientovaný na ľudí. Ľudské vnímanie a spoločenské zvyklosti do veľkej miery ovplyvňujú to, ako vnímame podávanú informáciu. Preto by pracovník s informáciami mal byť o niečo viac psychológ ako informatik. Aj najkvalitnejšia informácia má nulovú hodnotu, pokiaľ sa k príjemcovi nedostane. Mediamatika by mohla byť umením, ako nájsť správnu informáciu, spracovať ju

tak, aby bola užitočná a pochopiteľná pre príjemcu, a v neposlednom rade ho vedieť donútiť, aby vás počúval. Ono to skutočne nie je zanedbateľné.

Druhá vec, ktorú ľudia pri našom odbore prehliadajú, je fakt, že miesta pre mediamatikov boli na pracovnom trhu skôr ako mediamatika. V médiách sú redaktori nútení sami si príspevok nielen napísať, ale aj natočiť a zostrihať. Ľudia vytvárajúci webové stránky ich plnia článkami a vizuálnym a audiovizuálnym materiálom. Prečo teda študovať niečo, čo sa človek zvládne naučiť sám a na pracovné pozície, na ktoré nepotrebujete vysokú školu? Asi preto, prečo ľudia chodia do umeleckej školy. Kresliť môžete aj bez toho, ale prichádzate o nové techniky, vplyv podnetného prostredia, motiváciu zlepšovať sa a koniec koncov aj prehľad. Človek s odhodlaním a talentom sa dokáže sám naučiť aj jadrovú fyziku. Dôvod, prečo sa takým ľuďom umožňuje študovať, je ten, že v podnetnom prostredí s akumulovanými informáciami môžu dokázať viac. Navyše, samouk si je málokedy vedomý svojich rezerv. Možno máme na Slovensku až priveľa samoukov s polovičnými vedomosťami a polovičnými rozhodnutiami.

Tretím bodom, ktorý ľudia na mediamatike nevidia, je umelecká zložka. Drvivá väčšina z nás nikdy nenapíše román, ani nebude nikdy vystavovať v galériách. Sme budúci tvorcovia mediálnych obsahov. Prečo by obyčajný článok v médiách nemohol mať rovnaký stupeň originality a predvedenia ako kniha? Prečo by reklama nemohla byť poňatá s vkusom? Prečo by všetko vizuálne, čo na nás kričí zo všetkých strán, malo byť výstavou gýča? Prečo nedonútiť študentov myslieť a hľadať. Na dnešných školách je to jedna z mála vecí, ktoré sa nedajú odpísať z ľaháku. Samozrejme, nie každý študent má talent na fotenie, vytváranie plagátov, točenie filmu alebo písanie. Občas jediné, čo sa dá ohodnotiť, je originalita. Na druhej strane sa študent naučí pracovať v tíme, kde je zvyčajne každý schopný zastať nejakú oblasť a naučí sa niečo svojím dielom povedať. Je veľa odborov, kde vás naučia použiť množstvo efektov vo videu a nič nevyjadriť. Pokiaľ pochádzate z fungujúcej rodiny, je to spolu s vyučujúcim už dostatočné publikum, aby sa to oplátilo. Na druhej strane ak skutočne snívate o tom, ako to má vyzeráť, častokrát sa naučíte viac len preto, že vás idea ženie dopredu. Vysoká škola predsa len nikdy nebola o tom, čo do študenta natlačili, ale o tom, čo si vedel vziať sám.

Myslím, že opisovať nový odbor bez slova budúcnosť je nemožné. Netvrdím, že tento odbor je nevyužitelný dnes a bude dôležitý až zajtra. Skôr si myslím, že je perspektívny a dôležitý dnes a bude nenahraditeľný za krátky čas. Je tak trocha zvláštne študovať nový odbor. Nemôžete skrývať svoje chyby za staré mená ani dáta. Ale študijný odbor nie je chladnička, ktorá pred 20 rokmi šla bez chyby desať rokov a dnes len tri. Študijný odbor totiž nie je vec, skôr tím tvorený ľuďmi. Je šťastie študovať nový študijný odbor, keď vidíte, ako sa mení s každým človekom, ktorý ho učí alebo študuje. Dúfam, že si túto črtu mediamatika zachová ešte roky. Aby raz nevznikol ďalší moloch s prepracovaným systémom byrokracie a ďalšia továreň na tituly, nie na ľudí svojráznych, oduševnených a prebudených. Načo by ste predsa študovali odbor, ktorý vám dá iba vedomosti?

Martina Mocinecová, Žilinská univerzita v Žiline

INFORMÁCIE

Týždeň slovenských knižníc (22. – 28. 3. 2010)

Elektronické informačné zdroje – Váš partner na večer alebo Večer s EIZ v CVTI SR

Národný informačný systém podpory výskumu a
vývoja v SR – prístup k elektronickým
informačným zdrojom

Podporujeme v skutočnosť aktivity na Slovensku / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov E

Aktivity a podujatia Centra vedecko-technických informácií SR v rámci 11. ročníka Týždňa slovenských knižníc vyvrcholili dňa 26. marca 2010 podujatím s názvom *Večer s e-zdrojmi v CVTI SR*.

CVTI SR ako riešiteľ národného projektu *Národný informačný systém podpory výskumu a vývoja na Slovensku – prístup k elektronickým informačným zdrojom* (NISPEZ) a Slovenská asociácia knižníc ako hlavný organizátor Týždňa slovenských knižníc (TSK) v duchu motto „Knižnice pre všetkých“ vyzvali akademické, vedecké a verejné knižnice, aby v čase konania TSK zorganizovali akcie a podujatia pre svojich používateľov súvisiace so sprístupňovaním elektronických informačných zdrojov (EIZ) – či už sprístupňovaných v rámci NISPEZ alebo vlastných – pod názvom *Deň s EIZ*.

CVTI SR písomne vyzvalo všetky inštitúcie zapojené do projektu NISPEZ (21 akademických knižníc a 3 vedecké knižnice) v záujme koordinácie a spoločnej publicity podujatí, ktoré sa organizovali v rámci Dňa s EIZ. Na výzvu reagovalo 7 inštitúcií, pre ktoré CVTI SR zabezpečilo jednotný dizajn plagátov a pozvánok. Do Dňa s EIZ sa zapojili nasledujúce inštitúcie, resp. ich akademické/vedecké knižnice:

1. Technická univerzita vo Zvolene, Slovenská lesnícka a drevárska knižnica,
2. Ústredná knižnica Slovenskej akadémie vied,
3. Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Univerzitná knižnica UPJŠ,
4. Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Univerzitná knižnica UKF,
5. Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Univerzitná knižnica UMB,
6. Technická univerzita v Košiciach, Univerzitná knižnica TU v Košiciach,
7. Ekonomická univerzita v Bratislave, Slovenská ekonomická knižnica EU v Bratislave.

Cieľom *Dňa s EIZ* bolo vytvoriť ekvivalent podujatia typu známej akcie *Noc s Andersenom*, ktoré organizujú verejné knižnice a ktoré majú veľký ohlas v masmédiách aj vo verejnosti, pre akademické a vedecké knižnice a spopularizovať e-zdroje, aby boli čo najefektívnejšie využívané.

CVTI SR si pre svoje podujatie *Večer s e-zdrojmi v CVTI SR* zvolilo podvečerné hodiny (17.00 hod.). Netradičný čas – tradičný priebeh.

Na podujatí prednášali odborní pracovníci CVTI SR Mgr. Katarína Kysel'ová a Mgr. Michal Sliacky. V prvej časti večera odznela teoretická prednáška o význame e-zdrojov pre výskum a vývoj, o ich zameraní, typológii, o možnostiach prístupu k nim a pod. Ďalej boli predstavené všetky licencované e-zdroje CVTI SR so zameraním na prírodné, lekárske, technické, pôdohospodárske, spoločenské a humanitné vedy. Teoretická časť bola doplnená praktickými ukážkami vyhľadávania odborných informácií v e-zdrojoch. Po prednáškach nasledovala medzi zúčastnenými a prednášateľmi voľná diskusia, ako aj možnosť si pod odborným vedením vyskúšať prístup k EIZ. Podujatie sa skončilo okolo 20. hodiny.

Keďže sme v CVTI SR v takomto netradičnom čase organizovali podujatie prvý raz, nebolo hneď jasné, či sa náš zámer stretne s priaznivou odozvou. Boli sme však milo prekvapení – napriek tomu, že seminár sa konal v piatok večer, zúčastnilo sa ho okolo 60 používateľov a bol pomerne veľký záujem o prácu s e-zdrojmi. Spestrenie seminára občerstvením vo forme minerálky a kávy len dotvorila príjemnú atmosféru tohto pracovného stretnutia s používateľmi. Navyše CVTI SR získalo na tomto podujatí aj nových používateľov, ktorí sa mohli hneď aj zaregistrovať.

Pre úspech podujatia sme účastníkom sľúbili, že podobné podujatia budeme organizovať častejšie. Vopred sa tešíme na účasť a záujem širokej odbornej verejnosti.

Ďalšie aktivity CVTI SR v rámci TSK 2010 v skratke:

- registrácia nových používateľov zdarma a odpustenie sankčných poplatkov z omeškania tým používateľom, ktorí vrátili upomínané knihy v termíne TSK;
- výstava *Populárno-náučná literatúra v knižničnom fonde*; záujemcovia si mohli vybrať z ponuky vyradených kníh;
- odborný seminár *Kde hľadať odborné informácie* (stručný prehľad o informačných zdrojoch pre odbornú prácu a štúdium);
- prednáška *Nové možnosti ochrany tradičných nosičov informácií a kultúrneho dedičstva*, prednášateľ: prof. Ing. Svetozár Katuščák, PhD. (prednášku zorganizovalo NCP VaT, CVTI SR ako organizátor bratislavskej Vedy v CENTRE – cyklu stretnutí verejnosti s osobnosťami slovenskej vedy a techniky pri káve – v rámci 11. ročníka TSK).

*PhDr. Mária Žitňanská (maria.zitnanska@cvtisr.sk),
Mgr. Michal Sliacky (michal.sliacky@cvtisr.sk),
Mgr. Mária Vajgelová (maria.vajgelova@cvtisr.sk),
CVTI SR, Bratislava*

Vyhodnotenie Týždňa slovenských knižníc vo verejných knižniciach Trnavského samosprávneho kraja

Do 11. ročníka celoslovenského podujatia Týždeň slovenských knižníc, ktoré sa konalo v termíne 22. – 28. marca 2010, sa v Trnavskom samosprávnom kraji zapojilo spolu 24 knižníc, z toho 1 krajská, 3 regionálne, 10 mestských a 10 obecných knižníc (2 neprofesionalizované a 8 profesionalizovaných). Knižnice Trnavského samosprávneho kraja spolu zorganizovali a zrealizovali 351 podujatí pre 10 700 účastníkov. Z toho bolo 95 hodín informačnej prípravy pre materské, základné a stredné školy (2 342 účastníkov), 100 exkurzií pre 2 095 účastníkov, 42 besied a literárnych hodín pre 1 792 účastníkov. Uskutočnilo sa spolu 38 výstav, 73 iných podujatí (4 005 účastníkov), ako napr. Noc s Andersenom, Čítajme si, rôzne súťaže, tvorivé dielne a pod. Niektoré knižnice ponúkli bezplatný zápis do knižnice, čo využilo 820 návštevníkov.

Kazo Kanala medzi deťmi v trnavskej nemocnici

materskej, seniorom, odsúdeným vo väznici, ale i deťom hospitalizovaným v trnavskej fakultnej nemocnici. Z množstva podujatí spomeniem aspoň niektoré. Medzi najvýznamnejšie podujatia Týždňa slovenských knižníc patrili:

Úvodné podujatie TSK 2010 **Čo Dante nevidel** – slávnostná prezentácia najnovšieho vydania, ktorú pripravila Knižnica J. Fándlyho (KJF) v spolupráci s Divadlom Jána Palárika a vydavateľstvom MilaniuM, bola prvou z pripravovanej šnúry podujatí po viacerých mestách Slovenska. Akcia sa konala v Zrkadlovej sieni Divadla J. Palárika v Trnave. O vzniku a význame knihy, o historickom pozadí holokaustu zaujímavou porozprávali vydavateľ Milan Richter a historička Katarína Hradská. S úctou na svojich rodičov spomínala Tatiana Kernová-Wetzlerová.

Karikatúra dnes, podujatie realizované s finančnou podporou Ministerstva kultúry SR, uviedla odborná garantka a zakladateľka klubu Fórum

Slávnostné otvorenie Týždňa slovenských knižníc v Trnavskom samosprávnom kraji sa uskutočnilo 22. marca 2010 v Zrkadlovej sieni Divadla Jána Palárika v Trnave. O cieľoch a podujatiach tejto celoslovenskej akcie hovorila riaditeľka Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave Lívia Koleková a TSK slávnostne otvoril Viliam Kubányi, riaditeľ odboru kultúry Úradu Trnavského samosprávneho kraja.

Knižnice v Trnavskom samosprávnom kraji pripravili počas TSK veľké množstvo zaujímavých podujatí. Určené boli širokej verejnosti: deťom, študentom, dospelým, mamičkám na

Rozprávkovník v KJF v Trnave

humoristov v KJF v Trnave Benjamína Jakubáčová. Pripomenula, že klub oslavuje prvé výročie svojej činnosti. Podujatie moderoval Kazo Kanala, prezident Slovenskej únie karikaturistov, a privítal na ňom hostí Danu Zacharovú, Boba Perneckého a Laca Tormu. Kazo Kanala, priateľ detí, navštívil aj hospitalizované deti vo fakultnej nemocnici v Trnave a rozveselil ich svojimi kresbami.

Rómsky chlapec a život, to nie je rozprávka. Prezentáciu tvorby Jozefa Kozmu a Jána Šándora z Kultúrneho združenia národností a etník v SR pripravila KJF v Trnave. Jej súčasťou bola výstava prác Márie Kovalíkovej a Heleny Breveníkovej. Podujatie sa konalo dvakrát – v čitárni KJF v Trnave a v Ústave na výkon trestu odňatia slobody v Hrnčiarovciach n/Parnou. Partnerská organizácia knižnice – Kultúrne združenie národností a etník v SR – predstavila v KJF v Trnave autorov dvoch útlých knižiek, ktoré už farbou obálky prezrádzali, že sú niečím výnimočné. Ján Šándor a Jozef Kozma sú Rómovia. Vo svojich knihách vyrozprávali svoje životné príbehy, pocity, túžby. Veľa šťastia na ceste k čitateľom zaželeli knihám Želmíra Chrenková z Úradu vlády SR a Viliam Zeman, publicista, prekladateľ, tlmočník rómčiny, a knižky posypali levanduľou. Veľmi zaujímavé bolo i stretnutie týchto autorov s odsúdenými v Ústave na výkon trestu odňatia slobody v Hrnčiarovciach n/Parnou. Tém na dialóg bolo veľa a z rôznych oblastí.

Zarecituj si básničku. Stretnutie detí s jubilujúcim spisovateľom Ondrejom Nagajom. Uskutočnilo sa v KJF v Trnave v rámci cyklu Kniha a ešte trochu viac.

Skúste to ako my. Stretnutie detí s PhDr. Júliusom Bartekom, nevidiacim knihovníkom z oddelenia pre nevidiacich v KJF v Trnave. Uskutočnilo sa v rámci cyklu Žijú medzi nami. J. Bartek pracuje v oddelení pre nevidiacich a požičiava zvukové knihy, píše a číta v Braillovom písme. Podelil sa s deťmi o svoje pocity, skúsenosti žiaka, študenta, čitateľa i knihovníka.

Župné oslavy 225. výročia narodenia Jána Hollého v Borskom Mikuláši pripravil Trnavský samosprávny kraj spolu s Obcou Borský Mikuláš, Záhorským múzeom v Skalici, Záhorským osvetovým strediskom a Záhorskou knižnicou v Senici. Počas dvojdňových osláv sa konala slávnostná sv. omša v Borskom Mikuláši, v literárno-hudobnom pásme Homér z Borského Mikuláša vystúpili

Oslavy výročia Jána Hollého

herci a recitátori Ida Rapaičová, Juraj Sarvaš a Jozef Šimonovič, na husliach a na klavíri hrali majster Peter Michalica a Viera Bartošová. Na záver slávnostného popoludnia si hostia uctili pamiatku Jána Hollého položením vencov k jeho pamätníku pri jeho rodnom dome. Pri príležitosti osláv vydali organizátori spomienkový bulletin *Ján Hollý*.

Stretlo ma Svetlo – prezentácia básnickej zbierky Evy Fordinálovej v Záhorskej knižnici v Senici.

Knižnice nechýbali ani pri prekonávaní slovenského rekordu **Čítajme si...** Do projektu sa zapojilo viacero knižníc trnavského kraja: KJF v Trnave, Záhorská knižnica, MKC – Knižnica v Hlohovci, Mestská knižnica mesta Piešťany, mestské knižnice Gbely a Holíč.

Heviho školu tvorivosti pripravila Mestská knižnica mesta Piešťany. Zábavná literárna hodina o spisovateľovi Danielovi Hevierovi a jeho knižkách bola spojená so 6. ročníkom celoslovenskej čitateľskej súťaže Čítame s Osmijankom – pridáš sa aj ty?

Výtvarné osobnosti Piešťan – prezentácia bulletinu o významných osobnostiach výtvarného života v Piešťanoch.

PET ART. Výstava Veroniky Richterovej a Michala Cihlářa o netradičnom využití PET fliaš v modernom umení i praktickom živote. Pripravená v spolupráci s Českým centrom v Bratislave.

Ilustrácie – Peter Uchnár. Výstava originálov ilustrácií významného slovenského ilustrátora a výtvarníka.

Veľkí Česi malými očami. Výstava výtvarných prác detí, pripravená v spolupráci s Českým centrom v Bratislave. Vernisáž sa konala 22. marca 2010.

Zvieratká v záhrade. Výstava výtvarných prác detí zo 4. ročníka celoslovenskej výtvarnej súťaže, pripravená v spolupráci so Slovenským zväzom záhradkárov v Piešťanoch. Vernisáž sa uskutočnila 22. marca 2010.

4 V : Veľkonočné výtvarné variácie Valterovcov. Výstava originálnych kraslíc, šperkov, drôtených objektov, grafík a malieb Anny a Jána Valterovcov. Vernisáž výstavy s hudobným sprievodom Lukáša Valtera.

Niekoľko smiešnych obrázkov. Výstava karikatúr Boba Perneckého.

1000 a 1 veršov – stretnutie s básnikom, textárom a publicistom Jánom Štrasserom v Empírovom divadle v Hlohovci. Ako hudobný hosť vystúpil Slávo „Sany“ Grék zo skupiny Sanyland.

Raz aj v pekle vyjde slnko – beseda so spisovateľom, hudobníkom, cestovateľom, filozofom a vydavateľom Pavlom Hiraxom Baričákom v Empírovom divadle v Hlohovci.

Súčasťou Týždňa slovenských knižníc bola už po desiaty raz aj mimoriadne úspešná **Noc s Andersenom.** Do tohto medzinárodného podujatia sa Trnavskom samosprávnom kraji zapojilo spolu 13 knižníc, z toho 1 regionálna knižnica s krajskou pôsobnosťou – KJF v Trnave (spalo sa na troch miestach), 2 regionálne knižnice – Galantská knižnica v Galante a Žitnoostrovná knižnica v Dunajskej Strede, 2 mestské knižnice: Dom kultúry – knižnica v Seredi a Mestská a školská knižnica Gbely, 3 profesionalizované obecné knižnice: v Zelenči (okres Trnava), v Zavare (okres Trnava), v Horných Salibách (okres Galanta) a 5 obecných neprofesionalizovaných knižníc: v Hrnčiarovciach nad Parnou, v Bohdanovciach nad Trnavou, v Pavliciach, vo Voderadoch a vo Zvončíne (všetky z okresu Trnava). Galantská knižnica pripravila veľmi úspešný **Večer s Andersenom**, súčasťou ktorého bolo divadelné predstavenie

Prasiatko v podaní divadelného súboru Materinky zo Šale v Mestskom kultúrnom stre-
disku.

Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave bola prvou slovenskou knižnicou, ktorá sa zapojila do medzinárodného projektu Noc s Andersenom, a to ešte počas jej druhého ročníka (r. 2002). Každý rok sa zvyšuje počet spacích miest, zapájajú sa aj pobočky. V tomto roku spáči spali na troch miestach, kde ich navštívil vzácny hosť: prekladateľ, básnik a vydavateľ Milan Richter. Deti nocujúce v Mestskej knižnici v Seredi navštívil spisovateľ, autor kníh pre deti a mládež Ján Navrátil, ktorý bol nominovaný na cenu H. Ch. Andersena. Deti náruživito besedovali o jeho najnovšej knihe *Čauko, bengoši* a po besede spoločne zasadili ďalší strom „rozprávkovník“ so svojimi prianiami.

Na záver môžem konštatovať, že tohtoročný Týždeň slovenských knižníc bol v Trnavskom samosprávnom kraji veľmi úspešný, o čom svedčia nielen spomínané čísla, ale aj skutočnosť, že o podujatiach v knižniciach sa písalo v regionálnej tlači a záznamy z podujatí boli odvysielané aj v regionálnych a celoslovenských médiách.

*Mgr. Darina Kráľová, Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave
dkralova@kniznicatrnava.sk*

Vidieť srdcom, nie očami...

(Na margo podujatia uskutočneného s finančnou podporou v rámci programu Partnerstvo)

Žijeme krásnu dobu. Pokiaľ ste ochotní pripustiť, že krása nie je jedna a tá istá možnosť z tisícov ďalších, ktoré sa vám ponúkajú, ani hodnota, ktorú preveril čas a poznanie našich otcov a dedov. Pokiaľ akceptujete zložitost', mnohorakost' a protirečivosť zdanlivo jasných a jednoznačných tvrdení, postojov a stanovísk, ktoré sú neochvejne pevné, zásadové, univerzálne platné a navyše, neotrasiteľne etické, také, ktoré priam za pochodu formujú a spevňujú našu duchovnú prapodstatu. Žijeme skutočne krásnu dobu. A najmä zvláštnu. Dennodenne sa o tom presvedčame na každom kroku.

Ako výstižne poznamenáva Dušan Lechner v závere svojho úvodného príhovoru v *ITlib-e* č. 1/2010, „...nástup skutočného materializmu zákonite odštartoval krízu kultúry, objektívneho poznania skutočných vecí. Keby sme to vedeli...“.

Zvláštno, a teda aj krásne je to, že tento môj príspevok nezačína tak, ako by ste očakávali, či predpokladali. Jeho názov je vlastne názvom istej malej dramatizácie, ktorú sme u nás v knižnici vymysleli, keď sme sa zamýšľali nad tým, ako spojiť nespojitelné. V tomto prípade stotridsiate výročie úmrtia ľudového buditeľa a zberateľa kníh Mateja Hrebendu s knihou Jána Uličianskeho *Malá princezná*.

Ale poďme pekne po poriadku. Ako to vlastne všetko vzniklo a prečo?

Knihovníci sú častokrát výmyselníci a beťári. Aby ukázali a dokázali, že nespia na vavrínoch – aj keď, ktože by im už tie knižničné vavríny závidel – snažia sa prísť s nie-

čím novým, nezvyklým, povedzme rovno, neotrepaným. A tak vznikol pred štyrmi rokmi na pôde verejných knižníc mesta Bratislavy „Jarný maratón s knihou“ ako súčasť už tradičného Týždňa slovenských knižníc. Ide o to, že sa vyberie kniha určená pre detského čitateľa, ktorá sa v rámci celého týždňa postupne (preto maratón) číta – formou verejného podujatia – vo všetkých veľkých verejných knižniciach v meste Bratislava. Sú to: Staromestská knižnica, Mestská knižnica v Bratislave, Miestna knižnica Petržalka, Knižnica Bratislava – Nové Mesto a Knižnica Ružinov. Okrem toho, že sa vyberie kniha pre deti, každý ročník Jarného maratónu sa koná pri nejakej príležitosti. Jarný maratón začína každý rok v inej knižnici a pokračuje v ostatných.

Tento rok pripadla česť a povinnosť zároveň otvoriť Jarný maratón (už 4. ročník) na pôde knižnice Ružinov. Vedeli sme, že sa začína u nás, a tak sme s napätím očakávali, akú knihu a pri akej príležitosti bude predstavovať verejnosti tohtoročný maratón.

Prekvapenie na našej strane bolo skutočne úprimné. Ved' uznajte, Matej Hrebenda a *Malá princezná?* Na prvý pohľad nelogická a neriešiteľná kombinácia. Hneď nám bolo ale jasné, že koncipovať podujatie, kde dva hlavné oporné body nebudú mať nič spoločné, je formálne a zbytočné. Nastal čas hľadania súvislostí a zo zdanlivo neprepojiteľného sa začala formovať jednoliata štruktúra. Ved' kto z detí by nechcel byť malým princom alebo malou princeznou. Ved' aj ten chlapec, ktorý sprevádzal Mateja Hrebandu, bol vlastne

takým malým princom. Putovali spolu, aby hľadali, rozdávali a nachádzali. Pochopenie, porozumenie, lásku... Ku knihe, slovu, človeku, svetu, v ktorom žili a ktorý ich stvoril... Aj mamy a otcovia chcú mať svojich princov a princezné – ako v knihe Jána Uličianskeho – a tým vlastne pokračujú v napĺňaní svojho detského sna.

Myšlienka striedala myšlienku a tak vznikol scenár neveľkej dramatizácie „Vidieť srdcom, nie očami“. Po jeho dopísaní a opätovnom prečítaní s odstupom času som si ako autor uvedomil, že v texte nemožno nič zmeniť, nič pridať, ale ani nič vynechať. Na druhej strane, a to ma spočiatku aj trochu mrzelo, som zapochyboval, či dramatizácia nie je pre deti tak trochu aj náročná. Ale ved' všetci sme svojím spôsobom deti, my dospelí len trochu staršie a zrkadlo, pred ktorým stojíme a vidíme sa v ňom, je pre všetkých rovnaké.

A ako vlastne dopadlo samotné podujatie? Vďaka starostlivej a koncepcnej práci celého realizačného tímu knižnice, myslím si, že nad všetko očakávanie. Prítomní hostia a

pozvaní, samozrejme aj zástupcovia knižníc i Slovenskej asociácie knižníc, mi nepripadali, že by sa príliš nudili. Ale, vážení, to nebolo podujatie pre nás, pre dospelých, ale pre deti, nemám pravdu? Okrem dramatizácie, ktorú detské publikum prijalo statočne a v ktorej vystúpili Matej Hrebenda s chlapcom, malá princezná, ba dokonca aj pani z vydavateľstva, nasledoval kolotoč hádaniek, súťaží a iných aktivít, v ktorých sa mohli deti naplno realizovať. Samozrejme, nechýbalo ani scénické predstavenie a interaktívne čítanie z knihy Jána Uličianskeho *Malá princezná*. Mimochodom, kniha je výborná a odporúčam ju aj všetkým dospelým. Ved' viete, ako to je s rozprávkami. Podľa mňa tie správne a dobré rozprávky vždy boli a aj sú určené aj dospelým.

Čo povedať na záver? Keby sme boli vedeli, že to všetko takto dopadne, veru by sme u nás v knižnici nevymýšľali žiadny *Občasník*, žiadnu edíciu *Všeličo* a už vôbec nie všelijaké podujatia. Tak nám treba. Sami sme si povytvárali všakovaké čertoviny.. O Jarnom maratóne už ani nehovoriac. Ten sme vlastne nevymysleli my, ale vymysleli ho tety knihovníčky v inej knižnici. Ale s dobrým úmyslom a vidinou šľachetného cieľa, ktorý sa tým sleduje.

Keby sme to boli vedeli, už dávno by sme robili len takéto podujatia. Ono sa to ľahko povie: Vidieť srdcom, nie očami. Ale práve preto, že žijeme v takej krásnej dobe, nemá zmysel a význam robiť krásne podujatia. Preto chápeme našu prácu a aj Jarný maratón s knihou v Bratislave ako posolstvo. Ako istú symboliku. Ako výpoveď o múdrosti vekov a potvrdenie nevyvrátiteľného a nemenného víťazstva dobra nad zlom. Aby to raz vedeli všetky deti. Aj tie dospelé, aj tie, ktoré sa ešte nenarodili.

*Mgr. Peter Kuzma, Knižnica Ružinov v Bratislave
kuzma@kniznica.ruzinov*

Noc s Andersenom v Turčianskej knižnici v Martine

Prípravy na Noc s Andersenom tak, ako pravdepodobne v každej inej knižnici, u nás začali už pár týždňov pred samotnou Nocou. Bolo potrebné osloviť deti na všetkých pobočkách a rozdať im prihlášky. My sme sa už po prvých skúsenostiach s týmto podujatím rozhodli, že si určíme základné kritériá na prihlasovanie detí. Najviac sa nám osvedčila veková hranica od 9 do 11 rokov. Deti už sú v tomto veku samostatné, ale ešte stále majú chuť hrať sa. Zároveň oslovujeme tých našich čitateľov, ktorí patria medzi najaktívnejších a najvzornejších. Je to akási forma odmeny, ocenenie ich prístupu ku knižnici a knihám.

Okrem knihovníčok sa snažíme do prípravy a realizácie programu zapájať aj dobrovoľníkov. Už po druhýkrát postavu Andersena pre nás stvárnil Miloš Hrabovský, mladý študent žurnalistiky a člen literárneho klubu Duria (ktorý pracuje pri knižnici). Často sa stane, že sa nám na Noc s Andersenom chcú prihlásiť aj deti (tínedžeri), ktoré / ktorí sú už starší. Tento rok sme sa ich rozhodli zapojiť do programu.

Z piatich mladých čitateľov, ktorí už Noc s Andersenom pred pár rokmi zažili, sa tak stali nie účastníci, ale organizátori. Pár dní pred samotnou Nocou sme sa všetci stretli

a nechali sme si od nich poradiť, ako zostaviť a naplniť program, aby bol čo najzábavnejší. Kto iný by mal vedieť lepšie, čo deti baví, než ľudia približne v ich veku? Nám tým veľmi pomohli, aby nebol večer v knižnici pre deti „nudný“ a zároveň pocítili osobnú zodpovednosť za to, ako sa všetko vydarí, a zapájali sa aj do ďalších aktivít o to intenzívnejšie. Pomáhali pri príprave a výzdobe rozprávkových miestností, účinkovali ako rozprávkové bytosti, dohliadali na menšie deti, pomáhali, ako sa dalo.

Samotná Noc sa v našej knižnici začala o 18. hodine. Deti pomaly prichádzali skrátka, so spacákmi a batohmi, vyberali si miesto na spanie a zoznamovali sa s ostatnými. Potom sme sa predstavili všetci navzájom, deti dostali malé darčeky na pamiatku spoločnej noci v knižnici a knihovníčka Soňa Krpelcová porozprávala o Andersenovom živote. Tento rok sa v našej knižnici stretlo 27 detí.

Keď sa objavil pán Andersen, mohla sa začať hlavná časť programu – nočné putovanie. Keďže sme minulý rok ukončili rekonštrukciu našej centrálnej knižnice, mohli sme využiť všetky jej rozsiahle priestory pre scenár nočného putovania. Oprášili sme jeden z tých starších, vďaka ktorému sa okrem detí zabavili aj knihovníčky. Námetom je rozprávka Snehová kráľovná. Deti sa vydali po stopách Gerdy a Kaya, aby oslobodili Snehovú kráľovnú, ktorá viac nechcela byť zlá. Prechádzali jednotlivými rozprávkovými miestnosťami – kráľovstvami a plnili rôzne úlohy. Kreslili, vymýšľali, spievali... až kým spolu s celou družinou rozprávkových bytostí, ktoré sa k nim počas celej cesty pripájali, nenašli jaskyňu Snehovej kráľovnej. Vďaka láske – to bolo to kúzlo potrebné na to, aby bol človek dobrý – sa deťom podarilo kráľovnú oslobodiť.

Potom nasledovala uvoľnenejšia časť programu. Deti hrali rôzne hry, súťažili, četovali so svojimi kamarátmi z iných knižníc a krajín. Tu opäť dostali priestor naši dobrovoľníci, ktorí dohliadali práve na túto časť programu. Po polnoci bol čas ísť spať. Príbehy na dobrú noc postupne čítal pán Andersen, pani riaditeľka knižnice Katarína Vandlíková a potom aj ostatné knihovníčky, až kým deti nezaspali. Dobrovoľníci nám pomohli upratať knižničné priestory, aby sme už ráno o ôsmej mohli privítať prvých návštevníkov.

Noc s Andersenom je jedno z podujatí, ktoré vytvára pevnejšie a hlbšie puto medzi knihovníkmi a ich čitateľmi. Prehľbuje vzťah detských čitateľov ku knižnici. Tento rok sa nám podarilo osloviť aj tínedžerov, ktorí sa zvyčajne v tomto veku z knižničných aktivít vytrácajú. V rámci Týždňa slovenských knižníc sme zároveň spustili samostatnú stránku Turčianskej knižnice na facebooku, kam sme okamžite nahrali všetky fotografie a tak deti môžu zdieľať svoje zážitky s ostatnými kamarátmi aj dnes. A aj my získavame pozitívnu odozvu a komentáre aj od iných ľudí, ktorí tak priamo či nepriamo ovplyvňujú činnosť svojej knižnice.

*Mgr. Marcela Kubovová, Turčianska knižnica v Martine
kniznica@tkmartin.sk*

Ako sme „hľadali“ logo našej univerzitnej knižnice...

„Si tvorivý a chceš sa zapojiť?“ Tak znel motivačný slogan súťaže *Staň sa tvorcom nášho loga*, ktorú vyhlásila Univerzitná knižnica Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici začiatkom januára tohto roka. Bola to výzva, ale nie každý, kto sa chcel zapojiť, vedel ako na to, hoci bol tvorivý....

Logo je značka vo výtvarnej skratke. Logo je jedným zo základných prvkov úspešnej propagácie. Je špecifickým a charakteristickým symbolom danej firmy, organizácie, výrobku... Logo dáva názvu vizuálnu podobu. Prostredníctvom loga sa organizácia odlišuje od iných. Logo dokáže danú organizáciu identifikovať, malo by vyjadrovať a vystihovať jej zameranie a reprezentovať jej silné stránky. Logo by malo byť originálne a jedinečné. Posolstvo, ktoré logo zastupuje, by malo byť ľahko dekódovateľné, aby oslovilo čo najširšie publikum.

S touto víziou sme sa aj my pustili do hľadania návrhu loga našej univerzitnej knižnice. Bol to už náš druhý pokus osloviť študentov na túto tému. Keďže naša prvá výzva nemala kladnú odozvu, venovali sme teraz viac pozornosti propagácii. Súťaž bola spropagovaná tlačenou aj elektronickou formou, oznam o súťaži sme zverejnili na webovej stránke Univerzitnej knižnice UMB a na webovej stránke Univerzity Mateja Bela. Tlačené letáčky boli dostupné vo všetkých študovniach a rozposlané na stredné školy v okolí. Predovšetkým sme chceli osloviť študentov našej univerzity a vybraných stredných škôl. Samozrejme sa do súťaže mohli zapojiť všetci, ktorých téma oslovila. Technika spracovania loga bola voľná, nezadali sme žiadne kritériá, aby sme neodradili tých, ktorí nemajú prístup k počítaču, respektíve nemajú skúsenosti s prácou s grafickými programami. Jedinou požiadavkou bolo, aby logo grafickým symbolom zobrazovalo autorovu predstavu o modernej knižnici. Úsilie vynaložené na propagáciu súťaže sa nám vyplatilo. Počet súťažných návrhov prevýšil naše očakávania. Do uzávierky súťaže sme dostali celkom 39 návrhov.

16. marca 2010 zasadala hodnotiaca komisia, ktorú tvorili zástupcovia Univerzitnej knižnice UMB a Katedry výtvarnej tvorby a edukácie Pedagogickej fakulty Univerzity Mateja Bela. Hodnotiaca komisia posúdila všetky návrhy a vybrala víťazný návrh loga. Pri svojom hodnotení brala do úvahy požiadavky vychádzajúce z funkcií loga.

Slávnostné vyhodnotenie výsledkov súťaže *Staň sa tvorcom nášho loga* sa konalo 24. marca 2010 počas Týždňa slovenských knižníc. Zúčastnili sa ho takmer všetci súťažiaci, hodnotiaca komisia i zástupcovia vedenia Pedagogickej fakulty UMB. Víťazom súťaže sa stal študent tretieho ročníka Školy úžitkového výtvarníctva Josefa Vydru v Bratislave, odbor úžitková fotografia, Tamás Bohus, ktorý za svoj návrh získal finančnú odmenu. Ostatní súťažiaci boli

odmenení hodnotnými vecnými cenami. Súčasťou vyhodnotenia bola výstava všetkých súťažných návrhov.

Univerzitná knižnica
Univerzity Mateja Bela
Banská Bystrica

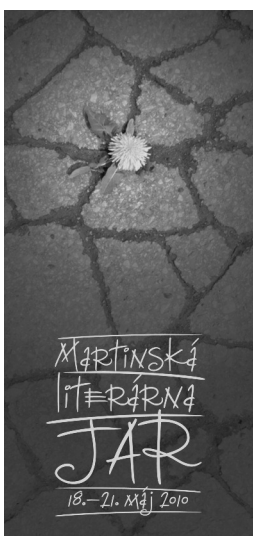
Víťazné logo Univerzitnej knižnice UMB

Logo pozostáva z dvoch častí. Prvá, grafická časť zobrazuje otvorenú knihu a zároveň písmeno K, ale aj šípku, ktorá vyjadruje dynamiku. Druhá časť obsahuje názov inštitúcie. Keďže sa považujeme za knižnicu, ktorá v posledných rokoch zaznamenala výrazný kvalitatívny rozvoj, oslovilo nás práve spojenie pojmov knižnica a dynamika (dynamická knižnica) vyjadrené v jednom symbole.

*Mgr. Martina Trégerová,
Univerzitná knižnica Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici
martina.tregerova@umb.sk*

Martinská literárna jar

Jubilejný – 10. ročník Martinskej literárnej jari

Martinská literárna jar (MLJ), ktorú organizuje Slovenská národná knižnica v spolupráci s Mestom Martin a ďalšími partnermi, je podujatie, ktoré sa na pôvodnú literárnu tvorbu a knižnú kultúru pozerá moderne, atraktívne, s medzinárodným presahom. 10. ročník MLJ sa uskutočnil v dňoch 18. – 21. mája 2010 a bol venovaný okrúhlemu výročiu vzniku Slovenskej národnej knižnice.

Tohtoročná ponuka programov bola výnimočne bohatá a rôznorodá, plná skutočných osobností. Preto si dovoľujem uviesť len krátky „zostrih“ jednotlivých sprievodných podujatí.

V utorok 18. mája v priestoroch Slovenského národného literárneho múzea (SNLM) prebehla vedecká konferencia venovaná poprednému knihovníkovi, archivárovi, historikovi a hudobníkovi Antonovi Augustínovi Baníkovi, od narodenia ktorého uplynulo už 110 rokov. Na konferencii odznelo 10 príspevkov, ktoré budú publikované v *Biografických štúdiách*, v tlačenej forme aj v elektronickej forme (http://www.snk.sk/?BS_35) v januári budúceho

roku. Jej súčasťou bola aj vernisáž výstavy o živote a diele A. A. Baníka s názvom Milovník vedy a umenia. Verejnosti bude prístupná v priestoroch SNLM do 31. augusta 2010. Počas podujatia sa prezentovali knihy Augustína Maťovčíka *Anton Augustín Baník* a Tomáša Winklera *Na dejinnej križovatke*, ktoré si záujemcovia môžu objednať na mailovej adrese: balkova@snk.sk.

V stredu 19. mája sa študenti Gymnázia J. C. Hronského vo Vrútkach stretli s humoristom, prozaikom a rodákom z Abramovej Rastom Piškom. Besedu moderoval publicista a redaktor Igor Válek. R. Piško predstavil svoju novú knižku *Hačava*, v ktorej zachytáva dva roky prežité „na vojne“ – základnej vojenskej službe v pohraničí.

V stredu 19. mája sa v priestoroch Biblickej školy uskutočnil program Štvornohá vrana alebo dobrú literatúru možno nielen čítať, ale aj počúvať, ktorý do Martina už po desiatykrát priniesol z Prahy Boris Kršňák. Prišiel so svojimi hosťami z Čiech: spisovateľom a saxofonistom The Plastic People of Universe Vratislavom Brabencom, pesničkárkou Sylviou Krobovou a muzikantom a básnikom Ondřejom Mrázkom. Ak si chcete vypočuť piesne s nadčasovým posolstvom, zaspievané fascinujúcim hlasom a slovo rýchle, ale pravdivé, ktoré nemožno nikdy umlčať, kliknite na http://www.snk.sk/?martinska_literarna_jar.

Vo štvrtok 20. mája dopoludnia sa v priestoroch SNK rozprávalo o súčasnej slovenskej literatúre v západnej Európe. Pozvanie prijali publicista a výtvarník Ján Mráz, žijúci v Nemecku, ktorý prezentoval svoju knihu *Spomienky ružomerského maliara*. Špeciálnym hosťom podujatia bol výtvarník Frank Jalšovský z Kanady, ktorý ilustroval novú zbierku básní pani Kamily Labasovej, Prešovčanky žijúcej v rakúskom Badene. Po skončení besedy predsedníčka Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí Vilma Prívarová a pracovníčka tohto ústavu Ľubica Bartalská otvorili výstavu s názvom Slovenské knihy, noviny, časopisy v západnej Európe, ktorú si možno pozrieť do konca augusta.

Vo štvrtok popoludní sa v priestoroch Turčianskej knižnice výnimočne zišli: prozaik Ján Brezina, literárny kritik, profesor Valér Mikula, hudobný hosť Juraj Péc, člen martinskej skupiny Čisté tvary a Peter Cabadaj. Rozprávalo sa o „starom“ Martine, o veľkom novembri, o literárnej kritike, o slovníkoch, o divadelnom Martine ... Záznam z tohto ojedinelého stretnutia si možno vypočuť na http://www.snk.sk/?martinska_literarna_jar.

Vo štvrtok večer bola v Slovenskom komornom divadle uvedená dramatizácia románu Petra Šuleja *História*, v podaní hercov slovenských divadiel. Po predstavení sa konala beseda s autorom predlohy.

Posledný deň MLJ dopoludnia sa v priestoroch SNLM vyhlásili výsledky 12. ročníka literárnej súťaže stredoškolákov Paulinyho Turiec. Literárna súťaž je zameraná na žiakov a stredoškolskú mládež. V tomto roku sa na nej zúčastnilo 55 autorov z gymnázií a základných škôl zo Žilinského regiónu. Tento rok súťaž bol výnimočný – mal nezvyčajne viac prózy, ktorá obsahovala pesimistické témy o chorobách, vzťahoch či sklamaníach z lásky... Nasledovalo otvorenie 19. ročníka Bienále fantázie v Turčianskej galérii s témou Rozprávka pre lepší svet. Cenu H. Ch. Andersena pre-

vzala Klára Smětáková, 8-ročná žiačka z Českej republiky, za stvárnenie Červenej čiapočky a vlka. Zazneli slová A. Saint-Exepéryho z knižky *Malý princ*: „...tu je moje tajomstvo. Je veľmi jednoduché – dobre vidíme iba srdcom. To hlavné je očiam neviditeľné...“

Program Náš jubilant, ktorý bol venovaný divadelníkovi, dramatikovi, žiakovi A. A. Baníka Mišovi Adamovovi Kováčovi pri príležitosti jeho 80. narodenín (v réžii Jozefa Beňovského), symbolicky zavŕšil Martinskú literárnu jar. Podrobnejšie o živote M. A. Kováča sa môžete dočítať v časopise *Knižnica*, roč. 10, č. 5, alebo na <http://www.snk.sk/?casopis-kniznica>.

Záver Martinskej literárnej jari patrilo významnému slovenskému prozaikovi, politikovi, bývalému poslancovi NR SR, najdlhšie slúžiacemu veľvyslancovi SR v Českej republike – Ladislavovi Ballekovi, ktorý sa na budúci rok dožíva sedemdesiatín. *Zaujali ma myšlienky Ladislava Balleka: „najlepším diplomatom vo svete je kultúra. Hudba (pieseň) má úžasnú moc, smútok podeliť a radosť násobiť... Kultúra sa ocitla v hlbokkej kríze. Hospodárstvo sa ocitlo v kríze preto, lebo kultúra je v kríze. Kultúra má jednu úžasnú schopnosť. Dokáže aj tú najväčšiu zemepisnú vzdialenosť premeniť na psychologickú blízkosť. Ak si zapamätáte nejakú pieseň, zostane uložená vo vašom srdci celý život a všetky kultúrne zážitky vrátane. Preto tvrdím, že kultúra je najlepší diplomat, bez nej sa svet nedá usporiadať, bude naďalej v kríze, ak si to neuvedomíme ...“*

Prijemnú atmosféru dotvárala skupina Sanyland a Peter Piatko.

Súčasťou MLJ bol aj odborný seminár k hľadaniu vlastných predkov a tvorbe rodostromov, spojený s vyhodnotením súťaže Najlepšie genealogické práce na Slovensku. Prednášali poprední slovenskí aj zahraniční archivári, historici a genealógovia. Podrobnosti si môžete pozrieť na <http://www.genealogy-heraldry.sk/slo/slovak.htm>

Dúfame, že sa uskutoční aj 11. ročník Martinskej literárnej jari!

*Ing. Ivana Poláková, Slovenská národná knižnica v Martine
ivana.polakova@snk.sk*

O jednej škole

Bol máj a zo všetkých strán hlásili záplavy. Mnohí dávni priaznivci sa ospravedlňovali – kvôli chorobám, operáciám, maturitám i štátniciam, ktoré napotvoru boli práve v tom istom termíne ako naša *Škola praktickej genealógie*, avízovaná na 20. – 21. mája 2010 v Martine. Obávali sme sa, že sa nás (netradične) zide málo, že si budeme prednášať tak trochu sami pre seba. Zbytočne. Túžby stretnúť sa a dozvedieť sa nové boli silnejšie ako záplavy a naše obavy. Pritiahli do Martina mnohých nových záujemcov. Priaznivci genealógie, títo pútnici po cestách predkov, hľadači a snovatelia rodinných príbehov, zase raz nesklamali (ďakujeme). Pricestovali z mnohých kútov Slovenska (zväčša za vlastné) i spoza (stále rozvodnenej) rieky Moravy. Vyše stopäťdesiat.

Podobnú „školu“ sme v Martine po prvýkrát pripravili niekedy koncom 90. rokov (minulého storočia). Príspevky, ktoré tu vtedy odzneli, tvorivé diskusie a mnohé podnety, ktoré z nej vzišli, dali postupne vzniknúť dvom zväzkom *Príručky ku genealogickému výskumu na Slovensku a v slovacikálnom zahraničí*. Prvý vyšiel v roku 2004, druhý o päť rokov neskôr, teda v roku 2009 (tretí, predbežne posledný zväzok, ktorý by mal monumentálnu sériu základných genealogických príručiek na Slovensku uzavrieť, vzniká).

Čo priniesla tohtoročná *Škola praktickej genealógie*? Čo chcela, čo mohla priniesť? Stručne – určite mnoho nových podnetov. V konferenčnej sále Slovenskej národnej knižnice „ochrancovia informácií“ a ich užívatelia prednášali a diskutovali o súčasných trendoch v genealogickom bádani na Slovensku, o podmienkach a možnostiach tohto bádania v Slovenskom národnom archíve (riaditeľ R. Ragač), štátnych archívoch a ich pobočkách (riaditelia a archivári Š. Drahošová, P. Keresteš, O. Kvasnicová), o možnostiach získavania genealogických informácií zo „živých“ matrik na Slovensku i v zahraničí (pracovníci odboru archívov Ministerstva vnútra SR a Slovenského národného archívu P. Zoričák a M. Péková), o internetových zdrojoch genealogického bádania (skúsený záujmový genealóg S. Vokoun), o spracúvaní a uchovávaní genealogických dát v domácich podmienkach (súkromný genealóg J. Ošanec z Olomouca), o písaní a publikovaní genealogických prác (spisovateľ P. Baričák a redaktor genealogických publikácií M. Šišmiš) a nakoniec aj o zmysle spomínania a písania pamätí (nestor slovenskej heraldiky a vysokoškolského vzdelávania archivárov prof. Jozef Novák).

V prvý deň (podvečer) podujatia publikum doplnili noví hostia – profesionálni a neprofesionálni autori genealogických prác. Odborná porota (zložená z archivárov a vysokoškolských pedagógov) totiž hodnotila ich diela prihlásené do celoslovenskej súťaže Najlepšie genealogické práce. Súťaž organizujeme každé tri roky a toto bol jej 6. ročník. Mimoriadne sa doň prihlásilo vyše 20 autorov s 30 prácami (takýto záujem sme doposiaľ nezaznamenali). Medzi ocenenými – na prvých troch priečkach – boli práce o rodinách Furdíkovcov (dielo Evy Furdíkovej *Po stopách predkov rodiny Furdik* vydané v roku 2007 nákladom rodiny v Banskej Bystrici), Pernišovcov (čerstvo dokončený rukopis *Pernišovci. Genealógia jedného hornonitrianskeho rodu Jaroslava Perniša*, autora historických diel z Prievidze) a Košťalovcov z Trnova (*Rod Košťal z Trnova. Predmatričná genealógia 1526-1711. Pohľad do života turčianskych, trnovských zemianskych rodín*, kvalitná diplomovka Petra Brindzu z Lazov pod Makytou). Osobitné ocenenia si odniesli dve historičky, jeden redaktor a jeden obdivuhodný regionálny bádateľ: Petra Pospechová z múzea v Pezinku a Peter Wittgrüber za historicko-genealogickú prácu o starom Pezinku *Bránami mesta. Životopis starého domu*, Zuzana Kollárová zo Štátneho archívu v Poprade za biograficko-genealogickú prácu *Samuel Weber* o popradskom farárovi a vzdelancovi a p. doc. Emil Šípka, dôchodca, ktorý sa roky venuje skúmaniu príbuzenských vzťahov v Liptovskej Osade. Jeho „malé“, samizdatové genealógie prispeli nielen k zmapovaniu príbuzenských, ale aj k zlepšeniu medziludských vzťahov v tejto malebnej liptovskej obci. Reálne svedectvo, že genealógia má aj takýto rozmer. A možno práve toto je jej hlavné poslanie, možno práve v tomto tkvie jej sila, zmysel, príťažlivosť.

Ak sa prenesieme ponad mraveniská mimosálových diskusií, ktoré posilnili dávne a prebudili nové priateľstvá, bádateľské vzťahy a projekty, ponad exkurzie (v Archíve literatúry a umenia, digitalizačná linka SNK), „krsty“ viacerých nových publikácií a príhody rozprávané archivármi i bádateľmi, za záverečné slová tohto stretnutia, po ktorých postupne ostalo v sále a vo foyeri Slovenskej národnej knižnice ticho, treba nám dodať, že išlo len o ticho zdanlivé. Tvorivá vrava sa preniesla do áut a vlakov, ďaleko za jej steny a pokračuje, neutícha. Podujatie podnietilo desiatky e-mailov, listov, telefonátov i (ako sme sa už stihli dozvedieť) cielených bádateľských ciest. Stovky nápadov, ktoré tu vznikli, azda dajú život novým projektom a dielam, ktoré hádam posunú slovenskú genealógiu, poznanie o našom pôvode, našich rodinách, ich cestách a úsilí zase o kúsok ďalej. Možno sa o tom všetkom dozvieme na ďalšej Škole praktickej genealógie – v Martine či inde. Teda dovidenia, priatelia. A dovtedy: všetko dobré.

Milan Šišmiš, Kabinet genealógie SNK,
tajomník Slovenskej genealogicko-heraldickej spoločnosti
www.genealogy-heraldry.sk

Deň Antona Augustína Baníka

V rámci jubilejného 10. ročníka Martinskej literárnej jari sa dňa 18. mája 2010 v Slovenskom národnom literárnom múzeu Slovenskej národnej knižnice v Martine uskutočnilo celodenné podujatie venované významnej osobnosti slovenského kultúrneho a vedeckého života Antonovi Augustínovi Baníkovi (1900 – 1978), pri príležitosti 110. výročia jeho narodenia. Konala sa vedecká konferencia, vernisáž výstavy o jeho živote a diele a prezentácia dvoch kníh vo vkusnej grafickej úprave Petra Ďuríka a Igora Štrbíka. Známy „baníkológ“ Augustín Maťovčík predstavil svoju publikáciu *Anton Augustín Baník (kapitoly zo života a diela)* (vyd. Slov. národná knižnica, 2010) a Tomáš Winkler a Milan Gonda zostavili výber z diela A. A. Baníka pod názvom *Anton Augustín Baník : Na dejinnej križovatke* (vyd. Matica slovenská, 2010).

Konferenciu otvoril a viedol Peter Cabadaj a odzneli na nej viaceré podnetné referáty o živote a bohatom diele A. A. Baníka. Baníkovu dramatické životné osudy nám priblížil literárny historik a biograf Augustín Maťovčík, jeho názory a životnú filozofiu Peter Liba. Baníkovu koncepciu slovenskej národnej knižnice rozobral Dušan Katuščák, na jazykovedné dielo sa zameral Pavol Parenička, Róbert Letz sa zamýšľal nad Baníkovými názormi o konfesionalizme a od Petra Cabadaja sme sa dozvedeli o jeho pôsobení v redakcii novín *Slovák*. Zaujímavú a pomerne neznámu kapitolu v živote A. A. Baníka tvorila hudba, ktorej sa ako samouk venoval na veľmi dobrej úrovni. Túto časť jeho života nám fundovane predstavil Imrich Šimig a vypočuli sme si aj ukážky z jeho klavírnej tvorby v podaní odborných pracovníčok Archívu literatúry a umenia SNK Martiny Božekovej a Kamily Šimonovej. Mišo A. Kováč porozprával o prípravách a osude zborníka *Priateľské príhovory slovom a hudbou* a na záver odznel príspevok Magdalény Brinckovej o pôsobení A. A. Baníka v archívnych komisiách v Prahe a v Bratislave.

V popoludňajších hodinách sa účastníci stretli na slávnostnom otvorení výstavy Milovník vedy a umenia, ktorú pripravilo Slovenské národné literárne múzeum v spolupráci s Maticou slovenskou z fondov Archívu literatúry a umenia SNK podľa scenára A. Maťovčíka a výtvarného riešenia P. Ďuríka. Na výstavných paneloch sme mali možnosť prečítať si základné informácie o jeho detstve, študentských časoch a ďalšom pôsobení, vidieť jeho pracovný stôl, starý fonograf, bustu do sochára Rajmunda Laura a zhladať aj krátky životopisný film.

Kto teda bol Anton Augustín Baník?

Jeho stručné curriculum vitae hovorí, že sa narodil 26. 2. 1900 vo Valaskej, okr. Brezno, v rokoch 1905 – 1909 navštevoval ľudovú školu v rodnej obci a v Banskej Štiavnici, 1909 – 1917 študoval na klasickom gymnáziu vo Vácove, 1917 – 1919 na technike v Budapešti, 1920 – 1923 pokračoval v Brne, 1923 – 1934 na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. 1940 PhDr., 1943 docent, 1956 CSc. V rokoch 1928 – 1930 bol pracovníkom knižnice a archívu Krajinského úradu v Bratislave, krátky čas (1930 – 1931) pôsobil ako hudobný a kultúrny referent a redaktor denníka *Slovák* v Bratislave, 1932 sa oženil s Annou Jankou Bönschovou (1911 – 1987) a od tohto roku do r. 1938 pôsobil ako bibliotekár, archivár a tajomník Literárnovedného odboru Spolku sv. Vojtecha v Trnave, súčasne v rokoch 1934 – 1938 aj ako kustód Osvaldovho múzea. Roky 1938 – 1971 boli spojené s Maticou slovenskou v Martine, kde sa najskôr zamestnal ako bibliotekár a archivár, neskôr bol správcom Slovenskej národnej knižnice a rokoch 1954 – 1960 vedúcim Literárneho archívu Matice slovenskej. Súčasne v rokoch 1943 – 1949 externe prednášal dejiny staršej slovenskej literatúry na Filozofickej fakulte Slovenskej univerzity v Bratislave. Roku 1971 odišiel do dôchodku.

Bol to mimoriadne vzdelaný, rozhladený a všestranne orientovaný človek, ktorý sa zaslúžil o budovanie Slovenskej národnej knižnice, Literárneho archívu a Literárneho múzea, o navrátenie matičných zbierok z Maďarska a Matici slovenskej venoval aj svoju bohatú knižnicu s množstvom inkunábul (roku 1967). Podieľal sa na úprave pravidiel slovenského pravopisu, bol autorom mnohých štúdií zameraných na vývin slovenskej reči, publikoval príspevky o významných osobnostiach slovenských dejín (Gorazd, Anton Bernolák, Juraj Fándly, Ján Hollý, Juraj Palkovič a i.), pričom často prichádzal s novátorskými poznatkami (rozbor prvej obrany Slovákov v diele Jána Baltazára Magina). Podal syntetický prehľad slovenských dejín od najstarších čias, odsúdil čechoslovakistické názory, ale aj extrémny nacionalizmus, zaujímal sa o filozofické otázky, problém konfesionalizmu a pod. Popritom sa venoval svojej celoživotnej záľube – hudbe. Od študentských čias udržiaval kontakty s hudobným skladateľom Bélom Bartókom, ktorý ho podporoval a prispel aj do zbierky jeho slovenských ľudových piesní. Skomponoval množstvo klavírnych skladieb, klavírnych úprav ľudových piesní a jednohlasých ľudových piesní.

Anton Augustín Baník zomrel 29. decembra 1978 v Martine, kde je aj pochovaný na Národnom cintoríne.

*Mgr. Anna Šourková, Slovenská národná knižnica v Martine
anna.sourkova@snk.sk*

Iné podujatia a aktivity

Európou medzi riadkami

S týmto názvom sa uskutočnila tohtoročná Noc literatúry (12. mája 2010), počas ktorej viaceré populárne osobnosti čítali literárne diela v atraktívnych priestoroch v Bratislave. Inšpirujúce podujatie na desiatich miestach v centre Bratislavy pripravilo zastúpenie Európskej komisie na Slovensku v spolupráci s kultúrnymi inštitútmi združenými v EUNIC pod záštitou primátora hlavného mesta Andreja Ďurkovského.

Účastníci sa orientovali podľa sprievodného letáka s charakteristikou miesta, kde sa tokoré čítanie uskutoční, čo a kto tam prezentuje vybrané úryvky. Navyše mohli záujemcovia aj súťažiť o desať kníh z vydavateľstva Slovart, ak „stihli“ všetky čítania a mali kupón opečiatkovaný. Čítania sa uskutočnili od 18 do 23 hod. a trvali najviac 30 minút, aby zostal čas na presun do „inej krajiny“. Vyberať bolo naozaj z čoho. Predstavilo sa Bulharsko (J. Radičkov: *Hady na lúkach* – J. Sarvaš), Česko (Lan Pham Thi: *Bílej kůň, žlutej drak* – Z. Porubjaková), Maďarsko (P. Eszterházy: *Žiadne umenie* – M. Landl), Nemecko (G. Seyfried: *Útek z Berlína* – M. Majeský a M. Labuda ml.), Poľsko (J. Denhel: *Babuľa* – R. Jakab), Rumunsko (F. Florian: *Maličky* – B. Farkaš), Rakúsko (D. Greiser: *Strýko z Bratislavy* – E. Vášáryová), Veľká Británia (E. Cofler – D. Adams: *A okrem toho...* – R. Stanke). Niekde boli prítomní aj autori kníh, dali sa kúpiť prezentované knižky, prezrieť si originály vydaní a pod. Čítali sa však nielen preklady kníh, ktoré vyšli vo viacerých vydavateľstvách v rokoch 2008 – 2010 (Kalligram, Knižní klub, PT, Slovart, Spolok slovenských spisovateľov), ale napr. aj z rukopisu rakúskej knihy pripravenej do tlače *Strýko z Bratislavy*. Nešlo vždy ani o klasickú textovú knihu, napr. Nemecko ponúklo populárny komiks *Útek z Berlína*, ktorý čiernym humorom reagoval na zjednotenie Nemecka. Premietanie obrázkov dopĺňalo sprievodné slovo dvoch hercov (M. Majeského a M. Labudu ml.). Pristavila som sa pri tomto „čítaní“, lebo to bolo *jediné* podujatie, ktoré sa spájalo s knižnicou – uskutočnilo sa v historickom priestore bratislavskej Mestskej knižnice.

Každý si v ten večer mohol vybrať podľa vlastného vkusu a záujmu – obľúbené či neznáme miesto čítania, svojho herca, či knihu z rôznych literárnych žánrov. Iste, všetkým sa vyhovieť nedá, ale sympatické bolo, že do centra mesta prúdili miestami až davy záujemcov a navyše prevažovali mladí. Treba len dúfať, že úryvky z kníh pretlmočené známymi hercami a možnosť súťažiť o knihy ich upútali natoľko, že siahnu po knihe aj inokedy. 12. mája to vyzeralo, že alarmujúce ukazovatele rôznych štatistík „zavádzajú“ a mládeži literatúra predsa nie je celkom ľahostajná. Zápas o čitateľa a iniciatíva knižníc aj na takomto type podujatí by boli užitočné. Nápadov je v knižniciach dosť, len treba nájsť vhodnú formu, aby „zapadli“ a boli prínosom.

PhDr. Ľudmila Čelková, Ústredná knižnica SAV v Bratislave
ludmila.celkova@savba.sk

Tri oriešky pre Uličianskeho

Po dvoch rokoch do Piešťan opäť zavítal festival rozhlasových rozprávok *Zázračný oriešok*. S finančnou podporou Ministerstva kultúry SR sa pod šiesty ročník festivalu s podtitulom *Kniha v rozhlase – rozhlas v knihe* podpísali organizátori Mesto Piešťany, Mestská knižnica mesta Piešťany a Slovenský rozhlas. Od 25. do 27. mája ponúkol festival súťažnú prehliadku produkcie literárno-dramatického centra Slovenského rozhlasu.

Súťažilo šesť rozprávkových hier a šesť monologických rozprávok, pričom každý súťažný titul mal aj svoju literárnu predlohu. Okrem odposluchov súťažných rozprávok, ktoré hodnotila detská a odborná porota, zahŕňal trojdňový program festivalu aj karnevalový sprievod, výstavy, divadelné hry, besedy a workshopy.

Festival otvorili školáci a škôlkari v maskách škriatkov, princezien a víl z Piešťan a blízkeho okolia. V prvý deň festivalu sa uskutočnila vernisáž výstavy ilustrácií Petra Uchnára a Miloša Koptáka pod názvom *Štyria škriatkovia a malá princezná*. V rámci slávnostného večerného otvorenia festivalu, kde študenti Katedry bábkárskej tvorby Divadelnej fakulty Vysoké školy múzických umení zahrali divadelné predstavenie *Hracia skrinka*, bola herečke Zuzane Krónerovej odovzdaná Cena Slovenského rozhlasu za výrazný vplyv v rozhlasovej tvorbe pre deti.

Druhý festivalový deň začal vernisážou výstavy ilustrácií Petra Čisárika z knihy Márie Ďuríčkovej *Gul'ko Bombul'ko*, ktorá pokračovala besedou spojenou s počúvaním rozhlasovej rozprávky. Bábkové divadlo zo Žiliny zahralo divadelné predstavenia *Pom Pom* a *Akčantyrok*. Na besede s názvom *Rozprávka z knižnice* sa s deťmi stretli spisovatelia Ján Uličiansky a Dušan Dušek, herečka Zuzana Krónerová, editorka Zuzana Šeršeňová, dramaturgička Beata Panáková a režisér Róbert Horňák. Záujemcovia sa mohli zúčastniť aj otvorenia výstavy plagátov výtvarníka Juraja Poliaka a výstavy študentiek bábkárskej scénografie a technológie Divadelnej fakulty Vysoké školy múzických umení. Popoludní sa otvárala výstava ilustrátorky Marty Matlovičovej, autorky ceny *Zázračný oriešok*. Vo večerných hodinách koncertovala v Piešťanoch speváčka Katarína Koščová so sestrou Veronikou a jej manželom Martinom Husovským, ktorí predstavili CD originálnych uspävaniek.

Posledný deň festivalu besedovali deti v Moravanoch nad Váhom o rozhlasovej hre *Dávid a Absolón* Ondreja Sliackeho s pracovníkmi rozhlasu Milenou Lukáčovou, Stanislavom Kaclíkom a Zuzanou Belkovou. V rovnakom čase predviedlo české Divadlo Ateliér Abrakadabra dramatizáciu *Zlatý kolovrat* na motívy literárnych diel K. J. Erbena a B. Němcovej a boli prezentované detské české a slovenské rozhlasové programy. Deti potešilo predstavenie *Gul'ko Bombul'ko* v podaní hercov Divadelného združenia

K.B.T. Poprad a workshopy Štyri ročné obdobia s výtvarníkom Gabrielom Wagnerom a so študentkami Vysokej školy výtvarných umení. V poobedných hodinách bola predstavená kniha *Rozprávky pre indigové deti* autora Erika Jakuba Grocha a jeho syna – ilustrátora Martina Grocha. Počas slávnostného večera s názvom *Továreň na hry*, kde vystúpilo české kvarteto *Clarinet factory*, boli predstaviteľmi Slovenského rozhlasu, Mesta Piešťany, Mestskej

knižnice mesta Piešťany a veľvyslancom Českej republiky v SR Jakubom Karfíkom vyhlásené výsledky a odovzdané ceny autorom, realizátorom a vydavateľstvám, ktorí / ktoré sa podieľali na tvorbe víťazných titulov *Zázračného orieška*.

V kategórii monologických rozprávok vyhral v hodnotení detskej poroty autor Ján Uličiansky za *Rozprávku z knižnice*, ktorá vznikla pri príležitosti 85. výročia založenia Mestskej knižnice mesta Piešťany. Deťom učaroval hravý príbeh, súčasný jazyk a pekná hudba. Dospelá porota ocenila v tejto kategórii *Pompomove rozprávky* Istvána Csukása, ktoré sa dramaturgicky i zvukovým spracovaním najviac priblížili žánru monologických rozprávok pred spaním. V kategórii rozhlasových rozprávok zvíťazil ešte dvakrát Ján Uličiansky a jeho *Štyria škriatkovia a víla* v hodnotení detskej i odbornej poroty. Táto hra predstavuje klasický typ rozprávky s aktualizacími prvkami, ako sú ekologické problémy, manipulácia a uzurpácia moci. Obe poroty ocenili vyvážené herecké výkony, ktoré charakterovo rozvinuli jednotlivé postavy, uvoľnenú náladu a vtipný príbeh.

Rozhlasový festival sa konal pod záštitou ministra kultúry SR Mareka Maďariča a veľvyslanca Českej republiky v SR Jakuba Karfíka. *Zázračný oriešok 2010* ukončil v Piešťanoch svoju púť na vlnách rozhlasových rozprávok a o dva roky príde opäť s novými rozprávkami na svoj siedmy ročník.

Simona Ďurdíková, Mestská knižnica mesta Piešťany
detske@kniznica.sk

Najkrajšie knihy Slovenska 2009 a ceny udelené v súťaži Najkrajšie knihy Slovenska 2009

a) *Vedecká a odborná literatúra (vrátane slovníkov, encyklopédií, duchovnej, populárno-náučnej literatúry a príležitostných tlačí)*

Rusinová, Z.: *Autoportrét v slovenskom výtvarnom umení 20. storočia*. Ilustr. kol., graf. úprava J. Sapáková. Bratislava : Veda.

Bednár, J. – Huszár, T. – Pavlovič, R.: *Medzi kvapkami dažďa*. Fot. kol., graf. úprava M. Česánek, T. Huszár a R. Pavlovič. Trnava : Fakulta masmediálnej komunikácie Univerzity Cyrila a Metoda.

Moravčíková, H.: *Nová slovenská architektúra*. Fot. kol., graf. úprava J. Blaško. Bratislava : Slovart.

Slovak Children's Book. Ilustr. kol., graf. úprava V. Rostoka. Bratislava : Literárne informačné centrum.

Vysoká škola múzických umení v Bratislave 1949-2009. Fot. kol., graf. úprava R. Arnold. Bratislava : Slovart.

b) Krásna literatúra

Kol. aut.: *Miniromány*. Ilustr. J. Némethová, graf. úprava P. Bálik. Bratislava : Slovenský rozhlas; Artfórum.

Tisíc a jedna noc. 4. zväzok. Ilustr. D. Kállay, graf. úprava Viera Fabianová. Bratislava : Ikar.

Saroyan, W.: *Tracyho tiger*. Ilustr. M. Matlovičová, graf. úprava P. Bálik a J. Némethová. Bratislava : Artfórum.

Shakespeare, W.: *Tri tragédie*. Ilustr. P. Uchnár, graf. úprava V. Fabianová. Bratislava : Ikar.

c) Literatúra pre deti a mládež

Gregušová, A.: *Červík Ervín*. Ilustr. a graf. úprava J. Martiška. Bratislava : Slovart.
Uličiansky, J.: *Malá princezná*. Ilustr. M. Kopták, graf. úprava R. Herms. Bratislava : Perfekt.

Čársky, M.: *O Basetovi, ktorý neznášal mláskanie*. Ilustr. D. Olejníková, graf. úprava M. Chmelíčková. Bratislava : ASIL – Asociácia ilustrátorov.

Sedem rokov nemá. Ilustr. R. Milčáková, graf. úprava E. J. Groch a M. Groch. Levoča : Modrý Peter.

Uličiansky, J.: *Štyria škriatkovia a víla*. Ilustr. P. Uchnár, graf. úprava I. Štrbík. Bratislava : Perfekt.

d) Učebnice

Čorba, M.: *Kostýmová tvorba – prednášky*. Graf. úprava N. Nosterská. Bratislava : Divadelný ústav; VŠMU.

Alabánová, M.: *Slovenská literatúra pre 5. ročník ZŠ s vyučovacím jazykom maďarským*. Ilustr. M. Augustín, graf. úprava Z. Urbán. Bratislava : Slovenské pedagogické nakladateľstvo; Mladé letá.

e) Knihy o výtvarnom umení a obrazové publikácie

Dolinský, J. – Pauer, J. – Tyl, J.: *Jozef Bubák*. Ilustr. J. Bubák, foto N. Knap, graf. úprava J. Reichl a M. Bubák. Bratislava : Intervention.

Kriška, F. a kol.: *Kamila Štanclová*. Ilustr. K. Štanclová, fot. J. Králik a archív, graf. úprava V. Rostoka. Bratislava : Slovart.

Studený, M. a kol.: *Som dieťa šesťdesiatych rokov*. Ilustr. M. Studený, fot. kol., graf. úprava B. Meluš. Bratislava : O.K.O.

f) **Bibliofilské tlače**

Maták, M.: *Talentum et ingenium*. Ilustr. R. Brun, graf, úprava M. Benčík. Žilina: Matrix.

g) **Študijné práce poslucháčov výtvarných a polygrafických škôl**

Kuruc, E. – Urminský, J. – Hrabovská, R.: *Genius Sigili*. Ilustr. kol.12 študentov SOŠ, Hlohovec, graf. úprava P. Kianička a R. Hrabovská. Hlohovec : Stredná odborná škola.

Olejníková, D.: *Liek pre Víčika*. Ilustr. a graf. úprava D. Olejníková. Bratislava : Vysoká škola výtvarných umení

Švrčková, E.: *Písne žáků darebáků*. Ilustr. a graf. úprava E. Švrčková. Bratislava : Vysoká škola výtvarných umení.

Tantalos. Ilustr. a graf. úprava M. Králik. Bratislava : Stredná odborná škola polygrafická.

Ceny udelené v súťaži Najkrajšie knihy Slovenska 2009

- Cena Ministerstva kultúry SR vydavateľstvu za celkovú výtvarnú a technickú kvalitu knihy: Vydavateľstvo Intervention, s. r. o., Bratislava za knihu Jozef Dolinský – Jozef Pauer – Jan Tyl: *Jozef Bubák*.
- Cena Ministerstva kultúry SR autorovi za vynikajúce ilustrácie: Martina Matlovičová za knihu William Saroyan: *Tracyho tiger*.
- Cena Ministerstva kultúry SR autorovi za vynikajúcu grafickú úpravu: Vladislav Rostoka za knihy *Slovak Children´s Book* a *Il libro per ragazzi in Slovacchia*.
- Cena Ministerstva kultúry SR vydavateľstvu za bibliofilské vydanie: Vydavateľstvo Matrix za knihu Márius Maták: *Talentum et ingenium*.
- Cena Ministerstva školstva SR vydavateľstvu za učebnicu: Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá, s. r. o., za knihu: Mária Alabánová: *Slovenská literatúra pre 5. ročník ZŠ s vyučovacím jazykom maďarským*.
- Cena Zväzu polygrafie na Slovensku tlačiarňi za mimoriadne polygrafické spracovanie: Tlačiarne BB., spol. s r. o., za knihu Jozef Dolinský – Jozef Pauer – Jan Tyl: *Jozef Bubák*.
- Cena BIBIANY vydavateľstvu za najkrajšiu detskú knihu: Vydavateľstvo Perfekt, a. s., za knihu Ján Uličiansky: *Malá princezná*.
- Cena Slovenskej národnej knižnice za študentskú prácu: Michal Králik za prácu *Tantalos*, Daniela Olejníková za prácu *Liek pre Víčika*, Eva Švrčková za prácu *Písne žáků darebáků*, Kolektív 12 študentov Strednej odbornej školy Hlohovec za prácu Emil Kuruc – Jozef Urminský – Radoslava Hrabovská: *Genius Sigili*.

Mgr. Eva Cíferská, BIBIANA, medzinárodný dom umenia pre deti v Bratislave
ciferska@bibiana.sk

Poznáme naše knihovnícke periodiká?

Krstilo sa abecedou...

(nový časopis Podduklianskej knižnice vo Svidníku)

*Abeceda šušká, kričí,
Šantí, behá po polici.
Prečo takú radosť má?
Časopis sa vydáva.
Aký názov bude mať?
Pýta sa kníh kamarátok
Čo v polici stoja v radoch.*

*Knihy rózne zašušťali
Podduklianský knihovník mu názov dali.
Dnes ho svetu ukázali,
Sudičky tiež pri ňom stáli,
Veľa pekných článkov mu vysúdili.
Do života ho uviesť chceme
Abecedou krstiť budeme.*

Touto básničkou, ktorú napísala naša kolegyňa Mária Labiková a hudobným vystúpením žiakov a pedagógov ZUŠ vo Svidníku sa začala vo štvrtok 22. apríla 2010 v popoludňajších hodinách v Podduklianskej knižnici vo Svidníku prezentácia nového knihovníckeho časopisu, ktorý sme sa rozhodli vydávať. Krstným otcom sa stal redaktor TV Markíza a šéfredaktor regionálnych *Podduklianskych noviniek* Pavol Sivák,

ktorý toto naše periodikum slávnostne, abecedou, uviedol do života a poprial mu veľa čitateľov, príspevkov, ale aj dopisovateľov. No vráťme sa trocha k tomu, ako sa to všetko začalo ...

Tak ako sa život každého človeka skladá z určitých období, etáp, prechádzajú určitými etapami a zmenami aj organizácie. Naša knižnica, ktorá má už nejaký ten ročik za sebou, prešla tiež určitými zmenami, ktoré sa odzrkadlili aj na jej činnosti. Keďže dnes chceme hovoriť o časopiseckej vydavateľskej činnosti, je nevyhnutné vrátiť sa trochu do histórie a zaspomínať si na začiatky tejto práce, ale aj poďakovať sa našim bývalým kolegyniam, priekopníckam v tejto práci, na ktorú môžeme my dnes nadviazať.

Prelomovým rokom vo vydavateľskej činnosti našej knižnice, kedy sa začínala písať história vydávania knihovníckych časopisov, bol rok 1969. Prvý časopis, alebo lepšie povedané akýsi pokus, ktorý sa vydaril, vyšiel v tomto roku, a to pod názvom *Metodický list*, s podnázvom *Na pomoc ľudovým knižniciam v okrese*. Boli v ňom uverejnené relácie do mestského rozhlasu, ale aj informácie pre knihovníkov okresu. Až roku 1973 začala knižnica vydávať časopis s názvom *Knihovnícke rozhľady*. S návrhom vydávať naozajstný časopis prišiel Igor Masica zo Svidníka, vtedajší študent Prírodovedeckej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika, ktorý navrhol aj jeho názov. Vydávanie časopisu schválila aj Matica slovenská v Martine. *Knihovnícke rozhľady* s podnázvom *Časopis na pomoc knihovníkom v okrese Svidník* vychádzal nepretržite až do roku 1990. V roku 1991 mal prestávku a jeho posledné číslo, resp. dvojčíslo vyšlo v roku 1992. Rozmnožoval sa cyklostylom vo formáte A4. Za svojej histórie zmenil trikrát grafickú

úpravu obálky a za tie roky sa menila aj jeho textová podoba. Popri najaktuálnejších udalostiach zo spoločenského života obsahoval najmä rady, návody a poznatky z knižničnej činnosti a bol pomocníkom v každodennej práci knihovníkov.

Prešlo už takmer 18 rokov od vydania posledného čísla nášho periodika a tak sme si povedali, čo tak pokračovať v dobre začatom diele? Myslím si, že dnes je situácia iná, ako bola pred rokmi, technika, ktorá napreduje míľovými krokmi, nás posunula oveľa ďalej a v súlade s dnešnou modernou dobou sme sa rozhodli vydávať časopis nielen v klasickej tlačenej forme, pretože klasika má aj v dnešnej dobe stále svoje kúzlo, ale hlavne pre jeho elektronickú podobu. **Podduklianský knihovník** je názov terajšieho nášho časopisu a nájdete ho vystavený na našej webovej stránke www.podduklianskakniznica.sk Už sám názov hovorí, že príjemcami tohto periodika budú predovšetkým knižnice a knihovníci Svidníckeho regiónu.

Pre elektronické vydávanie časopisu sme sa rozhodli nielen kvôli nižším finančným nákladom, ale hlavne pre prístup neobmedzeného počtu používateľov, ktorým umožníme listovať v časopise. Prispievateľmi do nášho periodika sú zatiaľ iba knihovníci našej knižnice, no veríme, že postupom času sa k nám pridajú aj profesionálni i neprofesionálni knihovníci nášho regiónu, čitatelia a možno aj knihovníci ostatných knižníc. Keďže sme ešte len na začiatku, náš časopis je zatiaľ iba občasníkom, ale do budúcnosti sa budeme snažiť, aby vychádzal aspoň štvrťročne.

Keď sme sa zamýšľali nad vydávaním a obsahovou náplňou časopisu a zvažovali jednotlivé rubriky, prišli sme k záveru, že by bolo dobré podeliť sa so svojimi skúsenosťami v oblasti knihovníctva a poskytovania knižničných a informačných služieb s ostatnými knihovníkmi nášho regiónu, ale aj s ďalšími knihovníkmi a neknihovníkmi. Venovať by sme sa chceli rôznym oblastiam knihovníctva, detskému čitateľovi, novým knihám, službám našej knižnice a v budúcnosti by sme privítali informácie o podujatiach a živote ďalších knižníc nášho regiónu.

V prvom čísle nášho časopisu nájdete okrem iného rôzne rubriky, ako napr. Knižnica pre všetkých, kde sa dozviete o obľúbených knihách našich používateľov prostredníctvom nástienky, na ktorej vyjadrujú svoje pocity a dojmy z prečítaných kníh. Predstavíme vám aj vlastnú tvorbu našich knihovníčok, prečítate si krátke anotácie o knihách, ktoré sa v poslednom čase objavili na knižnom trhu, na svoje si prídu tí, ktorí majú radi rôzne krížovky, hádanky a rébusy, ale aj tí, čo sa radi zasmejú. Nájdete tam niečo aj z jazykového okienka, aké medzinárodné dni sme si v prvých troch mesiacoch roka pripomenuli, ale aj Galériu slávnych osobností.

A čo dodať na záver? Iba ak to, aby sa nášmu novému časopisu darilo, aby mal dostatok nielen čitateľov, ale aj prispievateľov a zostavovateľky, aby mali vždy dobrú ruku pri výbere príspevkov.

*Nadežda Mičáková, Podduklianska knižnica vo Svidníku
nada.micakova@seznam.cz*

ZAHRANIČNÁ SPOLUPRÁCA / INTERNATIONAL COOPERATION

Online Computer Library Center (OCLC) sa predstavila v Bratislave / The OCLC Has Been Presented in Bratislava

Abstract: *The OCLC Update seminar has been about a network of partners working together in the library and publishing arenas (databases products), rather than individual libraries working in isolation. What we expected: * Collaboration with OCLC on a broader platform and use the Worldcat. * It is strategic of importance to participate in the global catalog. * It is essential that libraries view document supply not as an isolated line of business, but instead as a key component of the overall process of library management (this process includes political and legal issues such as copyright and negotiations with right holders, as well as technical developments, software application).*

Keywords: *library associations; OCLC; Worldcat*

Kľúčové slová: *knihovnícke organizácie; OCLC; svetový katalóg*

Na pôde Univerzitnej knižnice v Bratislave sa dňa 15. marca 2010 uskutočnil jednodňový celoslovenský seminár, na ktorom bola slovenskej knihovníckej verejnosti prvýkrát predstavená jedna z najväčších profesijných knihovníckych organizácií na svete – OCLC so svojimi službami.

Na detailné predstavenie celej škály služieb tejto americkej neziskovej organizácie s celosvetovým pôsobením by zrejme bolo potrebných niekoľko seminárnych dní. Napriek tomu sme sa pokúsili aspoň letným prehľadom pomocou prezentácií troch predstaviteľov z európskych pobočiek OCLC predstaviť slovenským knihovníkom túto významnú knihovnícku „celebritu“, ba priam ich nalákať na spoluprácu s ňou.

Čo nám predstavili naši hostia

Dr. Rein van Charldorp (Managing Director OCLC EMEA) predstavil OCLC a rozsah jej pôsobnosti, urobil krátky prierez službami a vymenoval spolupracujúce krajiny a knižnice z celého sveta. Dozvedeli sme sa, že OCLC je nezisková organizácia založená v roku 1967 s hlavným sídlom v Dubline (Ohio, USA), ktorá sa zameriava na knižničné služby a výskum. Venuje sa tvorbe najväčšieho svetového knižného katalógu, poskytuje konzultácie, umožňuje spoločnú tvorbu a využívanie zdrojov e-obsahu, ďalej sa zameriava na ochranu, knižničný manažment a webové služby pre 60 tis. knižníc v 112 krajinách.

Eric van Lubeek (Director of Sales and Operations OCLC EMEA) pokračoval v prehľade naozaj obsiahleho portfólia služieb, ktoré poskytuje knižniciam OCLC, zastavil sa pri niektorých, ako napr. Resource Sharing Management – Manažment zdieľania zdrojov, Digitálne archívy, Digital Collection Management Software – CONTENTdm, teda správa obsahu digitálnych zbierok a ďalšie.

Vivien Cook (WorldCat Specialist, Regional Account Manager) nám bližšie predstavila OCLC Online Union Catalog, nazývaný aj WorldCat. Tento megakatalóg v súčasnosti obsahuje viac ako 175 miliónov bibliografických záznamov s holdingami z knižníc celého sveta (1,5 bilióna holdingov) v 475 rôznych svetových jazykoch. Toto číslo rastie obrovskou rýchlosťou, záznamy pribúdajú so sekundovou periodicitou (nový záznam pribúda každých 10 sekúnd). Worldcat.org predstavuje webový portál s vyhľadávaním a sociálnym networkingom, ktorý dovoľuje hľadajúcemu informácie nájsť, lokalizovať a personalizovať obsah z knižničných zbierok z vyše 60 tis. knižníc. Práve toto prepojenie (social network) nielen na holdingy knižníc, ale aj veľmi jednoduché a prehľadné uvádzanie ILL Polícies (podmienok poskytovania MVS a MMVS) danej knižnice priamo počas vyhľadávania záznamu poskytuje používateľovi vysoký komfort pri výbere žiadanej knižnice.

Služba FirstSearch kombinuje funkcie súborných katalógov, systémov medziknižničných služieb a dodávania dokumentov. Služba je dnes obohatená o ďalšie profesionálne zdroje na overovanie citácií, lokalizáciu a poskytovanie medziknižničných služieb v medzinárodnom meradle – OCLC ArticleFirst, OCLC PapersFirst a OCLC ProceedingsFirst, databázu Wilson plus – plnotextovú databázu článkov.

Čo nás z prezentácií upútalo najviac? WorldCat na vyhľadávači Google ako pridaná možnosť. Za významný a pre knižnice na celom svete prelomový krok považujú predstavitelia OCLC 19. máj 2008 – OCLC a Google vtedy podpísali dohodu na výmenu dát, ktoré uľahčia prehľadávanie knižničných zbierok partnerských knižníc priamo cez Google. Ide o prelinkovanie katalógu WorldCat, najväčšieho svetového knižničného katalógu, s rozhraním vyhľadávača Google.

Iniciatíva zo strany Univerzitetnej knižnice v Bratislave

Univerzitná knižnica v Bratislave (UKB) je výkonným pracoviskom pre medziknižničnú výpožičnú službu a národným ústredím pre medzinárodnú medziknižničnú výpožičnú službu. Čitatelia UKB môžu žiadať o sprostredkovanie výpožičky dokumentu alebo kópie článku z inej knižnice na Slovensku alebo v zahraničí. Táto služba je čitateľmi žiadaná hlavne z dôvodu obmedzených možností nášho knižničného fondu vzhľadom na stále sa zvyšujúce nároky čitateľov, najmä mladej, informovanej „google generation“.

Služby medzinárodnej MVS (v súčasnosti už aj vrátane Českej republiky) si u nás ročne objednáva viac ako 2 600 žiadateľov – čitateľov, ktorí navštívia UKB osobne, alebo sprostredkované prostredníctvom iných slovenských knižníc. V snahe zvýšiť naše možnosti a schopnosti kladne vybaviť čo najväčší počet žiadaniek na medzinárodnú MVS sme sa už v roku 2007 rozhodli pre spoluprácu s organizáciou OCLC a registráciu v systéme OCLC FirstSearch. Po zvážení našich možností, či skôr nemožností získať mnohé zo žiadaných dokumentov, najmä zo zámoria, Ázie, Austrálie a iných menej dostupných lokalít, sme požiadali manažérku pre strednú a východnú Európu, zastupujúcu americkú organizáciu OCLC, pani Vivien Cook o informácie o možnosti používania modulu ILL (MMVS) v rámci služby OCLC FirstSearch.

Po spresnení požiadaviek z oboch strán sme sa dohodli, aké množstvo dokumentov budeme „čerpať“ práve z týchto zdrojov, teda požičiavať a získavať z USA a iných ťažko

dostupných lokalít prostredníctvom služby OCLC FirstSearch. Následne ihneď po zaplatení ročného registračného poplatku, ktorého výška závisí práve od množstva kníh a dokumentov získaných za rok (minimálny poplatok a možnosť najnižšieho ročného poplatku je za 100 kníh a dokumentov, nižší počet objednávok za rok je možný, ale na registráciu je tento počet ponúkaný ako najnižší), sme získali prístupové heslo a po naštudovaní niekoľkých zaslaných príručiek sme mohli realizovať prvé „transakcie“.

Na systém tvorby a spravovania objednávok v module OCLC ILL sme si rýchlo zvykli a oceňujeme mnohé jeho výhody a možnosti. Zároveň sme v počiatkovej ústretovej a priateľskej komunikácii s pani Vivien Cook pokračovali a učili sme sa čo najvýhodnejšie získavať knihy zo zahraničia (poplatok za realizovanú výpožičku sa môže rovnať aj nule dolárov pri nájdení takej knižnice, ktorej výpožičná politika je bez poplatkov, čo je pri realizovaní objednávky prostredníctvom OCLC FirstSearch aplikácie ľahko identifikovateľné).

Viac a detailnejšie túto stratégiu vyhľadávania dodávateľských knižníc opísala na seminári *Mgr. Pavlína Kafková* (Národní knihovna ČR v Prahe), ktorá bola ďalším hosťom na našom seminári. Naši kolegovia z Národnej knižnice ČR používajú ILL modul v rámci balíka služieb OCLC už viac rokov a majú s ním pozitívne skúsenosti, preto sme ich požiadali, aby nám predstavili svoj používateľský prístup k službám OCLC. Vo svojom vystúpení sa sústredila práve na oblasť MMVS v Národnej knižnici ČR. V Českej republike však konzorcium na využívanie služieb OCLC existuje už od roku 2000. Podľa informácií Národnej knižnice ČR je v ňom v súčasnosti zapojených 17 knižníc (Zdroj: Projekt 1N04167, OCLC FS, Průběžná zpráva o realizaci projektu za rok 2007, Hanuš Hemola, Národní knihovna Praha. 16.2.2008) a celková úroveň spolupráce a používania služieb OCLC je hodnotená českými knižnicami aj odbornou verejnosťou veľmi pozitívne.

Všade na svete sa dnes pri zvyšovaní úrovne služieb knižníc spomína Resource Sharing (zdieľanie zdrojov) ako podstatná časť v rámci knižničného manažmentu. U nás však je evidentné ani nie tak nedocenenie možností dnešných pracovísk medziknižničnej výpožičnej služby, ale skôr úplné nepochopenie relevancie tejto skutočnosti. Resource Sharing, zdieľanie zdrojov, znamená nielen ojedinelý pokus o zakúpenie jednej, dvoch databáz konzorciálnym spôsobom. Malo by to znamenať, a podľa môjho názoru k tomu aj u nás napokon dôjde, že knižnice spoločnými silami využijú všetky technologické vymoženosti, aby aspoň čiastočne dobehli nové nástroje na trhu webových aplikácií, web networkingu (Facebook, Twitter, MySpace atď.), rôznych sťahovacích možností (Rapidshare). Aj keď je možné, že vidina premeny na zakonzervovanú archívnu inštitúciu s minimálnym dosahom na nové prichádzajúce vplyvy (e-knihy, databázy e-časopisov, digitálne zbierky s pridanou hodnotou a pohodlné, user friendly prostredie s jednoducho ovládateľným združeným katalógom) je pre niektoré naše knižnice hádam aj lákavejšia.

*Mgr. Henrieta Gábrišová, Univerzitná knižnica v Bratislave
henrieta.gabrisova@ulib.sk*

Stratégia EBLIDA na roky 2010 – 2013

/ EBLIDA Strategy 2010-2013

Abstract: *The article brings basic information on mission, objectives and activities of EBLIDA, European Bureau of Library, Information and Documentation Associations, an independent umbrella association of national library, information, documentation and archive associations and institutions in Europe. It shortly describes main policy areas given in the Strategy 2010-2013, draft submitted for approval at the 18. EBLIDA Annual Council Meeting held in May 2010, Helsinki, Finland.*

Keywords: *EBLIDA; library associations; international organisations; strategic plan; library policy; lobbying*

Kľúčové slová: *EBLIDA; knihovnícke združenia; medzinárodné organizácie; strategický plán; knižničná politika; lobovanie*

EBLIDA – European Bureau of Library, Information and Documentation Associations – Európska kancelária knižničných, informačných a dokumentačných asociácií je nezávislé združenie zastrešujúce národné knižničné, informačné, dokumentačné a archívne združenia a inštitúcie v Európe. Bola založená v roku 1992 s cieľom zastupovať práva knižníc a knižnično-informačných inštitúcií v Európskom spoločenstve. V duchu hesla „Lobbying for European Libraries“ jej základným poslaním je presadzovať a obhajovať záujmy členských knižníc, archívov, informačných inštitúcií a združení. Svoje poslanie uplatňuje najmä prostredníctvom lobingu u príslušných orgánov na európskej úrovni.

V máji 2010 sa v Helsinkách, v budove Fínskeho parlamentu konala 18. výročná konferencia EBLIDA. Slovenská asociácia knižníc nemala v tomto roku na konferencii svojho zástupcu, ako riadny člen však vyjadrila svoje stanovisko k jednotlivým materiálom, ktoré dostala k dispozícii, vrátane návrhu zmien štatútu, zmien v oblasti hlasovacieho práva pre asociovaných členov, dodala požadovaný preklad Viedenskej deklarácie do slovenského jazyka a splnomocnila pani Joannu Yeomans, riaditeľku EBLIDA, hlasovať v mene SAK. (Preklad Viedenskej deklarácie sa uvádza v nasledujúcom príspevku.)

Členovia EBLIDA mali k dispozícii na preštudovanie materiál Stratégia na roky 2010 až 2013. Napriek tomu, že z rokovania konferencie vyplynulo, že tento materiál bol mnohými členmi vnímaný ako príliš ambiciózný, s tým, že knižnice sú v súčasnej dobe tiež zasiahnuté krízou a dosiahnutie mnohých špecifikovaných cieľov by mohlo byť značne problematické (2), uvádzame v skrátenej podobe vybrané informácie z navrhovanej stratégie.

V rámci Stratégie EBLIDA na roky 2010 – 2013 boli definované nasledujúce ciele a aktivity:

Hlavné ciele obsiahnuté v štatúte:

- podporovať vzájomné konzultácie medzi členmi EBLIDA ohľadne záležitostí spoločného záujmu,
- fungovať ako komunikačný kanál medzi členmi EBLIDA a príslušnými orgán-

mi, predovšetkým Európskou komisiou, Európskym parlamentom a ďalšími inštitúciami v rámci Európskej únie

- pôsobiť ako jednotný hlas reprezentujúci knižnično-informačnú profesiu na európskej úrovni
- podporovať a propagovať záujmy knižnično-informačnej profesie, knižnično-informačných inštitúcií a pracovníkov v rámci Európy.

Hlavné aktivity EBLIDA v najbližšom období sa budú zameriavať na:

- zvyšovanie vplyvu, pôsobenia a súdržnosti knižničného, archívneho a informačného sektora a jeho pracovníkov v rámci Európy
- prezentovanie záujmov a názorov členov EBLIDA inštitúciám Európskej únie a ďalším relevantným európskym a medzinárodným politickým ustanovizniam prostredníctvom lobovania a ďalších prostriedkov
- identifikovanie európskej politiky vo sfére oprávnených záujmov a lobovania za účelom dosiahnutia priaznivých výsledkov v knižnično-informačnej oblasti
- zvyšovanie povedomia a šírenie informácií súvisiacich s poslaním a hlavnými cieľmi EBLIDA
- mobilizáciu členov na európskej a národnej úrovni v záujme obhajovania záležitostí spoločného záujmu
- informovanie Rady Európy o názoroch a náhľadoch členov EBLIDA
- nadviazanie spolupráce s držiteľmi autorských práv, vydavateľmi atď. vo veciach spoločného záujmu.

V záujme dosiahnutia stanovených cieľov v období rokov 2010 – 2013 definovala EBLIDA v rámci navrhovanej stratégie tieto hlavné oblasti svojho pôsobenia: právne otázky; kultúrna a informačná spoločnosť; digitalizácia a online prístup; informačné a knihovnícke vzdelávanie; vzdelávanie a celoživotné vzdelávanie; knižničná politika pre Európu. EBLIDA bude spolupracovať aj s ďalšími organizáciami a inštitúciami prostredníctvom zdieľania, výmeny a šírenia informácií a dobrých príkladov najlepších riešení vo všetkých týchto oblastiach.

Hlavné oblasti politiky EBLIDA:

- *Právne otázky*
EBLIDA bude zárukou stálej informovanosti v oblasti právnych otázok, týkajúcich sa problematiky získavania a cirkulácie informácií, najmä so zreteľom na knižnice a archívy. EBLIDA sa bude obracať na európske inštitúcie s návrhmi týkajúcimi sa právnych ustanovení alebo zmien, ktoré by vylepšili právne postavenie knižníc a archívov, a záujme toho bude spolupracovať s ďalšími organizáciami a inštitúciami.
- *Kultúrna a informačná spoločnosť*
EBLIDA bude zárukou stálej informovanosti o otázkach a problémoch európskej kultúrnej a informačnej spoločnosti, týkajúcich sa najmä oblasti knižníc, knihovníctva a archívniectva a bude šíriť relevantné informácie s touto problematikou medzi členmi EBLIDA. Bude predkladať zodpovedajúcim európskym inštitúciám návrhy súvisiace so zlepšením postavenia knižničných, informačných a archívnych inštitúcií v súčasnej spoločnosti.

- *Digitalizácia a online prístup*
EBLIDA bude zárukou stálej informovanosti o problémoch súvisiacich s digitalizáciou a online prístupom v Európe a bude rozširovať relevantné informácie týkajúce sa týchto otázok medzi členmi EBLIDA. Bude spolupracovať s európskymi inštitúciami a obracať sa na ne, predkladať návrhy a stanoviská súvisiace s otázkou umožňovania online prístupu, aby sa zlepšilo postavenie knižníc a archívov v Európe v tejto oblasti.
- *Informačné a knihovnícke vzdelávanie*
EBLIDA bude zárukou stálej informovanosti o otázkach vzdelávania v oblasti knihovníctva a informačnej vedy v Európe a bude rozširovať relevantné informácie týkajúce sa tohto problému medzi členmi EBLIDA. Bude sa obracať na európske inštitúcie s návrhmi a stanoviskami kvôli podpore mobility a flexibility kvalifikácií v rámci jednotlivých krajín, ako aj v cezhraničnom meradle. Tiež bude podporovať vývoj medzinárodne uznávaného rámca kvalifikácií a kompetencií v tejto oblasti.
- *Vzdelávanie a celoživotné vzdelávanie*
EBLIDA bude zárukou stálej informovanosti o otázkach vzdelávania a celoživotného vzdelávania v Európe a bude rozširovať relevantné informácie týkajúce sa tohto problému medzi členmi EBLIDA. Bude sa obracať na príslušné európske inštitúcie kvôli zlepšeniu postavenia knižníc a archívov v štruktúre vzdelávacích aktivít.
- *Knižničná politika pre Európu*
Zjednotená Európa, poskytujúca rovnaké práva a príležitosti všetkým občanom, potrebuje spoločnú európsku knižničnú politiku, aby zabezpečila rovnaký a neobmedzený prístup k informáciám, vzdelávaniu a kultúre všetkým európskym občanom. Na spoločnej konferencii EBLIDA a NAPLE Forum (National Authorities on Public Libraries in Europe), ktorá sa konala vo Viedni v máji 2009, bol odsúhlasený zámer posilniť úlohu a potenciál knižničných služieb v Európe formou podpory európskej znalostnej spoločnosti. EBLIDA bude spolupracovať so strategickými partnermi na báze Viedenskej deklarácie, aby naplnila zámer vytvorenia spoločnej knižničnej politiky pre celú Európu.

Z uvedeného vyplýva, že hlavným cieľom združenia EBLIDA je zastupovať práva knižníc a lobovať za ich záujmy v Európskom spoločenstve. Lobingové snahy EBLIDA fungujú v dvoch hlavných smeroch – ovplyvňovaní európskych a medzinárodných inštitúcií a organizácií a poskytovaní podpory národným členským organizáciám. Ako však zdôraznil v úvodnom príspevku na 18. výročnej konferencii EBLIDA jej prezident Gerald Leitner, slabým miestom knižníc je, že ešte stále nie sú schopné sa v dostatočnej miere zviditeľniť na relevantných miestach.

Tiež bolo v rámci tejto konferencie konštatované, že knižnice v oblasti lobingu zaostávajú za inými záujmovými skupinami. Je teda potrebné predstaviť európskym politikom potenciál, ktorý knižnice majú, a presvedčiť ich, že podpora knižníc a ich aktivít je pre ďalší rozvoj Európy dôležitá a nevyhnutná, pretože ich úloha na poli kultúry a vzdelávania je nezastupiteľná (2).

Použitá literatúra:

1. European Bureau of Library, Information and Documentation Associations : Strategy 2010-2013 (Draft to be agreed by the EBLIDA Council). Dostupné na internete: <http://indico.eblida.org/getFile.py/access?resId=1&materialId=9&confId=15>
2. PROCHÁSKOVÁ, I. 18th EBLIDA Annual Council Meeting and Conference „Abolish Barriers“ : the role of libraries in an evolving Europe“, 6. až 8. května 2010, Helsinky, Finsko : zpráva ze zahraniční cesty.
Dostupné na internete: <http://www.akvs.cz/pdf/zprava-eblida-2010.pdf>

Mgr. Eva Macková,

*Slovenská lesnícka a drevárska knižnica pri Technickej univerzite vo Zvolene
mackova@sldk.tuzvo.sk*

Viedenská deklarácia / Vienna Declaration

Na spoločnej konferencii organizácie EBLIDA a združenia NAPLE Forum, ktorá sa konala v máji 2009 vo Viedni, sa dohodlo o posilňovaní funkcie a potenciálu knižničných služieb v rámci Európy na podporu európskej vedomostnej spoločnosti. EBLIDA a NAPLE Forum preto vyzývajú Európsku komisiu, aby prijala nasledujúce štyri odporúčania na zabezpečenie tohto procesu:

1. *Biela kniha „Verejné knižnice vo vedomostnej spoločnosti“*
EBLIDA a NAPLE Forum vyzývajú Európsku komisiu, aby prijala bielu knihu, ktorá by opísala novú funkciu verejných knižníc v európskej vedomostnej spoločnosti, odporúčala by členským štátom a nabádala ich, aby konali v prospech svojich knižníc. Táto biela kniha by sa mala opierať popri iných zdrojoch o prácu skupiny renomovaných knižníc, ktoré by určila Európska komisia.
2. *Vedomostné centrum*
Vyzývame ďalej Európsku komisiu, aby ustanovila Európske vedomostné centrum pre verejné knižnice, ktoré bude poskytovať koordinované, aktuálne a spoľahlivé informácie o službách verejných knižníc vo všetkých členských štátoch Európskej únie a Európskeho hospodárskeho priestoru. Základňou centra by bola organizácia EBLIDA.
3. *Projekty financované Európskou úniou*
Vytvárať podmienky pre projekty EÚ podporujúce zmysluplný a udržateľný rozvoj knižníc. Projekty by sa mali zameriavať na rozvoj európskej knižničnej infraštruktúry, ktorá by politicky zviditeľňovala už existujúce projekty. Popri týchto dobre viditeľných projektoch, zameraných na rozvoj digitálnych knižníc, je potrebné rozvíjať bežnú infraštruktúru verejných knižníc, aby sa urýchlilo zavádzanie nových online služieb, aby sa podporovalo aktívne európske občianstvo a tiež poskytoval priestor pre široké možnosti na vzdelávanie.
4. *Autorské práva*
V rámci Európskej únie zrušiť bariéry, ktoré sú v rozpore s ideou rozvoja vedomostnej spoločnosti. Je potrebná vyvážená politika v oblasti autorských práv,

ktorá berie do úvahy práva držiteľov autorských práv, ale zároveň stanovuje racionálne výnimky pre činnosť knižníc.

EBLIDA, Európska kancelária knižničných, informačných a dokumentačných združení, je nezávislé združenie zastrešujúce národné knižničné, informačné, dokumentačné a archívne združenia a inštitúcie v Európe.

NAPLE, Združenie národných inštitúcií pre verejné knižnice v Európe, je medzinárodné mimovládne združenie, ktoré sleduje záujmy národných knižničných inštitúcií v Európe. Hlavným cieľom združenia je presadzovať princípy a stratégie politiky verejných knižníc.

Mgr. Katarína Vyšná,
Univerzitná knižnica Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici
katarina.vysna@umb.sk

PERSONÁLIE

Jubilantka Anna Kucianová

Úsmev nestojí nič a prináša veľa. Obohacuje toho, kto ho prijíma, bez toho, aby ochudobňoval toho, kto ho dáva. Trvá len chvíľočku, ale spomienka naň je niekedy večná. Úsmev prináša šťastie do domu, pri starostiach je oporou, je citlivým znakom priateľstva. Pri únave prináša odpočinok, pri smútku je potešením a na každú bolesť prirodzeným liekom. Je dobré, že si ho nemožno kúpiť ani požičať, pretože má hodnotu chvíle, kedy sa dáva. A keby si stretla niekoho a on by pre teba nemal úsmev, buď veľkodušná a obleč ho svojím úsmevom ty, pretože nikto tak nepotrebuje úsmev ako ten, kto ho nemá pre druhých...

Myslím, že tieto slová nie sú vôbec cudzie našej PhDr. Anne Kucianovej, ktorá oslávila 55. narodeniny.

Svetlo sveta uzrela „na Žofiu“ v Martine, kde absolvovala základnú aj strednú školu. Po maturite pokračovala štúdiom na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, odbor knihoveda – pedagogika. Práve štúdium knihovníctva, ktoré ukončila v roku 1978, ju motivovalo zamestnať sa v Matici slovenskej, neskôr v Slovenskej národnej knižnici. Tu začala pracovať v Oddelení mechanizácie a automatizácie. Pracovisko vtedy riešilo jednu z prvých štátnych výskumných úloh – P 18 Projekt automatizovaného informačného systému Slovenskej národnej bibliografie (AIS

SNB), do ktorého sa aktívne zapojila. Po skončení projektu sa dostáva do Bibliografického oddelenia Matice slovenskej, aby zaviedla do praxe jednotlivé čiastkové projekty AIS SNB, týkajúce sa špeciálnych druhov dokumentov. Stáva sa zodpovednou redaktorkou novovytvoreného periodika *Slovenská národná bibliografia – série B-J*. Po stabilizácii periodika sa stáva od roku 1993 vedúcou Oddelenia výskumu a koordinácie bibliografie Národného bibliografického ústavu SNK. V tomto období pracuje na vývoji a ladení CD-ROM-ov SNB a MDT.

Významnou mierou sa podieľa na rozvoji teórie a praktickej aplikácie bibliografie. Neustále rozširuje, dopĺňa a udržiava:

- metodiku spracovania všetkých typov dokumentov v MARC 21 alebo UNIMARC (v súlade so štandardmi ISBN a AACR2),
- metodiku Medzinárodného desatinného triedenia (MDT),
- kódovníky a národné polia vo formátoch MARC 21 a UNIMARC,
- kódy potrebné na spracovanie Evidencie publikačnej činnosti (EPC),
- techniky citovania,
- ISO normy používané v knižničnej a informačnej činnosti.

Organizuje a realizuje odborné semináre: Dni regionálnej bibliografie, Bratislavské bibliografické dni, Dni vedeckých knižníc; zabezpečuje rôzne stáže, hlavne pre regionálnych bibliografov.

Jej pútavé prednášky boli a sú medzi knihovníkmi, hlavne bibliografmi, veľmi obľúbené a oceňované. Vie vždy zaujať témou, lebo nikdy nie je vytrhnutá z reality. Jej príklady zo života pomáhajú bibliografom „v teréne“ spraviť bibliografické záznamy. Nepozná problémy, hneď pozná riešenia. Je ochotná vždy pomôcť, poradiť, láskavosť rozdáva okolo seba. Tento jej učiteľský talent ju priviedol aj medzi externých pracovníkov Žilinskej univerzity a Prešovskej univerzity. Prednáša tam predmety: informačná analýza, klasifikácia a indexovanie, štandardizácia, bibliografické normy a štandardy, spracovanie I a II. Myslím si, že tieto aktivity jej konečne priniesli celoslovenské uznanie.

Je predsedníčkou mimovládneho združenia SNS IAML, zameraného na aktivity v oblasti hudobných knižníc, múzeí a archívov; členkou predstavenstva a výboru Spolku slovenských knihovníkov a podpredsedníčkou združenia Pro Scientia. Osobitne sa venuje významnému medzinárodnému podujatiu – Kolokviu českých, moravských a slovenských bibliografov, ktoré každoročne rastie a nadobúda čoraz významnejšie črty, úzko spolupracuje so Sdružením knihooven ČR a Svazem knihovníků a informačních pracovníků ČR. Zúčastňuje sa na medzinárodných konferenciách pre oblasť knihovníctva (INFORUM, Knihovny současnosti, ABDOS). Jej „srdcovkou“ sú večne mladí seniori. Každoročne organizuje celoslovenské stretnutie pod názvom Seniorklub (tento rok by sa seniori mali stretnúť v okolí Rimavskej Soboty). Vie, že úsmev je najlepším liekom na samotu...

Je autorkou množstva rôznych článkov v odbornej knižničnej tlači a v bibliografických zborníkoch, bibliografiách, recenziách. Bohatá publikačná a metodická činnosť Dr. Anny Kucianovej ovplyvňuje aj jej ďalší profesionálny rast.

Našej jubilantke vinšujeme do ďalších rokov veľa zdravia, pracovných úspechov a nech úsmevy naďalej rozdáva plným priehrštím! Veríme, že urobí ešte veľa pre slovenské knihovníctvo, hlavne bibliografiu!

*Ing. Ivana Poláková, Slovenská národná knižnica v Martine
ivana.polakova@snk.sk*

Pripomínáme si...

Životné jubileá

PhDr. Katarína Bustinová (nar. 28. 4. 1935). Pracovala v odborných a vedúcich funkciách v Slovenskej pedagogickej knižnici, Ústrednej knižnici SAV, Slovenskej technickej knižnici, v stredisku VTEI Geofyzikálneho ústavu SAV a v Ústave vedeckých zdravotníckych informácií. Zaoberala sa problematikou spracovania a využívania knižničných fondov, automatizácie spracovania dokumentov, bibliografickou činnosťou. Redaktorka periodika *Metodický informátor pre sieť zdravotníckych knižníc a stredísk VTI*, sama publikovala v odbornej tlači.

PhDr. Emília Díteová (nar. 4. 6. 1950). Po krátkom pôsobení v knižnici Pedagogickej fakulty v Trnave sa jej celoživotným pracoviskom stala (od r. 1972) dnešná Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave. V rokoch 2004 – 2008 riaditeľka tejto knižnice. Zaslúžila sa o jej rozvoj (o. i. zriadenie herne pre postihnuté deti, hudobného oddelenia a i.) a vstup ako rovnocenného partnera pri organizovaní veľkých mestských a krajských podujatí. Ocenená Pamätnou medailou predsedu Trnavského samosprávneho kraja. Aktívne pracovala v Národnej komisii pre služby pri SNK, dlhoročná aktivistka Spolku slov.knihovníkov, v r. 2002 – 2009 členka výboru SSK a predsedníčka krajskej pobočky SSK.

PhDr. Ján Berky (nar. 20. 6. 1940). Pracoval vo viacerých vedeckých knižniciach, dlhodobo (od r. 1977) v Ústave vedeckých zdravotníckych informácií ako metodik a vedúci odboru služieb. Venoval sa otázkam výstavby a riadenia sústavy zdravotníckych informácií, klasifikačným systémom (MDT) a i., pracoval v odborných orgánoch. Participoval na riešení viacerých výskumných úloh. Autor odborných štúdií a článkov. Činný tiež literárne (tvorba pre deti).

Výročia

Mária Štefanovičová (28. 3. 1905 – 11. 11. 1976) – **105. výročie narodenia**

Významná osobnosť slovenského knihovníctva. Ako jedna z prvých absolvovala (1935 – 1937) knižnícky kurz so štátnou skúškou na Karlovej univerzite v Prahe. V rokoch 1933 – 1954 pracovníčka Univerzitnej knižnice v Bratislave, opakovane poverená riadením knižnice (1947 – 1948 a 1952 – 1953), v 30. rokoch tam vybudovala samostatné oddelenie zahraničných periodík a začiat-

kom 50. rokov koncepcne pripravila reorganizáciu práce. V rokoch 1954 – 1960 vedúca subkatedry knihovníctva na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského, 1960 – 1969 zástupkyňa vedúceho samostatnej katedry knihovníctva. Prioritne sa venovala problematike katalogizácie, viedla katalogizačnú sekciu Slovenskej knižničnej rady, spoluautorka celoštátnych *Pravidel jmenného katalogu* (1959).

Michal Dubay (4. 6. 1910 - ?) – **100. výročie narodenia**

Patrí taktiež k prvým absolventom knihovníckych kurzov zo Slovenska na Karlovej univerzite v Prahe (1935 – 1937), kde v tom istom čase pracoval v Národnej a univerzitnej knižnici. Do oblasti knihovníctva sa vrátil po dlhšom čase pôsobenia v školstve. Bol zakladateľom Štátnej študijnej knižnice (dnešnej Štátnej vedeckej knižnice) v Prešove (1952) a jej prvým riaditeľom – v tejto funkcii pôsobil do r. 1964. Zaslúžil sa aj o vznik ďalších kultúrnych a vzdelávacích inštitúcií v Prešove: Vysokej školy pedagogickej, galérie, múzea.

PhDr. Emília Holanová (28. 6. 1920 – 31. 10. 2002) – **90. výročie narodenia**

Bibliografka, dlhoročná pracovníčka Bibliografického odboru Matice slovenskej (1960 – 1982). Participovala na nosných projektoch slovenskej národnej retrospektívnej bibliografie *Bibliografia slovenských kníh 1919 – 1938* a *Bibliografia inorečových kníh na Slovensku 1919 – 1938*. Aj po odchode z činnnej služby spolupracovala na pasportizácii historických knižničných fondov a venovala sa výskumu dejín knižnej kultúry (najmä tlačiarní a kníhkupectiev v Bratislave).

Použitá literatúra:

HALIENA, Ján. *Osobnosti knihovníctva na Slovensku 1945-1990 : heslár k tematickej výskumnej úlohe č. 534-31-17-05 Knihovníctvo na Slovensku 1945-1990*. Martin : Matica slovenská, [1990].

K.F.